

DURUM VE GÖREVLERİMİZ 1983

**TKP'nin
62. Kuruluş Yıldönümü Konuşması
R.YÜRÜKOĞLU**

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin! _ Karkéren hemü welatan yekbin!

Durum ve görevlerimiz 1983

Durum ve görevlerimiz 1983

R.YÜRÜKOĞLU

İşçinin Sesi Yayınları

Ekim 1982

Printed by Morning Litho Printers Ltd. (T.U.)

İçindekiler

	sayfa
Giriş	9
I. Dünya ve Türkiye	13
1.1. Dünya kapitalist ekonomik sisteminin bugünkü durumu	13
1.1.1 Emperyalist ülkeler	13
1.1.2 Az gelişmiş ülkeler	18
1.1.3 Dünya kapitalist ekonomisinde ortaya çıkan yapısal değişim	23
1.2. Türkiye	30
II. Devrimci güçlerin birliği — cephe sorunu	39
2.1. İşçi sınıfının birliği	41
2.2. Lenin'den iki yazı ve cephe anlayışımızın özeti	45
2.3. Cephe ve proletarya hegemonyası	59
2.3.1. Hegemonyayı sağlama ve devrimi ilerletme sorunu	60
2.3.2. Üç soru	67
2.4. Türkiye devrimci güçleri arasında somut durum: Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC)	71

III. Parti yaşamı	75
3.1. Örgütlerimiz	75
3.2. Partinin yığınları sarması ve Sovyet deneyi	77
3.3. Disiplin ve demokratik merkeziyetçilik	84
3.4. TKP-İşçinin Sesi'nde demokratik merkeziyetçilik ve disiplin	91
3.5. İki önemli görev	112
3.5.1 Yığın çalışması	112
3.5.2 Komünist partisi ve bilimsel teori	114

Giriş

Durum ve görevlerimiz 1983

Yoldaşlar,

Konuşmama bize ulaşan çok sayıda mesaj arasından Ege Yöre Komitesi'nin mesajını okuyarak başlamak istiyorum.

“Onurlu kavgamız komünizmin habercisidir

“Partimiz 63 yaşına bastı. Bu uzun tarih komünistlere çok şey öğretti, öğretiyor. Oportünizmin işçi sınıfına ve halkımıza verdiği zararları bir bir yaşadık. Komünistlere 63 yılda köklü bir miras kalmadı. Ama bugün faşist diktatörlük koşullarında partimizin tarihi yeniden yazılıyor. Hem de komünizme yaraşır şekilde. Partimizin tarihine tertemiz bir sayfa ekleyerek, cezaevlerinde, işkencehanelerde, fabrikalarda cuntaya

karşı mücadeleyi yükselterek, onuruyla direnen ve savaşan komünistlere 62. yaş kutlu olsun.

“Yaşasın TKP!

“Yaşasın İşçinin Sesi!

“Yaşasın Komünizm!

“Dünya devrimine katkımızı, Türkiye parçasında devrimle yapacağız!

TKP Ege Yöre Komitesi”

* * *

Yoldaşlar, üç konuya değineceğim. Dünya ve Türkiye'nin durumu, son dönemlerde devrimci harekette önemli bir konu olan eylem birliği ve cephe ve üçüncüsü tüm örgütleri sıkışık dönemlerde aşırı ilgilendiren, belki ikinci, üçüncü kez yineleyeceğimiz, demokratik merkezîyetçilik ve örgüt sorunları olacak.

Hatırlarsanız *Zayıf Halka'nın* ilk cümleleri şöyle başlıyordu:

✕ “Dünya komünist partilerinin strateji ve taktiklerinin altında, dünya devrim sürecinin evrensel olduğuna ilişkin Leninci fikir yatar. Buna bağlı olarak, bir ülkede devrimin nesnel ve öznel koşullarını değerlendirirken, o ülkeyi dünya bütünü içinde ele almak gerekir.

“Türkiye de dünya içindedir, bir bütünün parçasıdır. Elma kurdu gibi

yalnızca Türkiye sınırları içinde gelişen olaylara bakarak Türkiye'nin dünyadaki yerini, rolünü ve de yurdumuzun içine girdiği ortamı anlayamayız. Bu nedenle, öncelikle Türkiye'nin nasıl bir dünya içinde yer aldığını görmek gerekir."

Bu doğru bir yanaşımdır. Son yıllarda Türkiye devrimci hareketinde de yaygınlaştı. Çoğu kişi konuşma yaptığı zaman önce bir dünya sorunlarını harmanlıyor, mutlaka bu arada Orta Doğu ve Filistin'e de değiniyor ve ondan sonra Türkiye'yi ele alıyor. Fakat bu yine doğru olmuyor. Dünyada o kadar şey oluyor ki, önemli olan bunlar içinde sonuç belirleyici eğilimleri seçebilmektir.

Türkiye'de geniş ölçüde iflaslar oluyor. Kastelli kaçtı-döndü, Özal istifa etti, tekstilin durumu ortada. Bunların yorumunda Türkiye'de birçok hareket yine bocaladı. Ne eski söyledikleriyle tutarlı, ne bugünkü yaşama uyumlu oldu. Sorun genel eğilimleri iyi saptayabilmekten geçiyor. Siyasetin ve taktiğin doğru belirlenebilmesi için çözümlenmelerin bilimsel bir temele oturması gerekiyor. Yapılmayan, Türkiye'de v olanları genelin içine düzgün oturtmak ve Türkiye'nin dünyadaki yerini düzgün değerlendirmektir.

Dünya kapitalist ekonomik sisteminde bazı yapısal değişimler bugün *kesinlik* kazanmıştır.

Biz bu değişimlere *Zayıf Halka'nın* 1977'deki broşür basımında ve sonraki kitap olarak basımlarında

benzer cümlelerle değindik. Broşürden alarak okuyorum:

“Günümüzde, ... dünya kapitalist ekonomik sistemi derin *yapısal değişiklikler* geçirmektedir.

“Örneğin, üretimin yapısında (özellikle endüstride) uluslararası ticaretin yapısında ve coğrafyasal dağılımında, uluslararası ticaret normlarında sermayenin ve iş gücünün bölgesel yer değiştirme-sinde yenilikler görülüyor.” (s.22)

“... *dünya kapitalist ekonomik sistemi içinde uluslararası işbölümünün yapısı giderek değişiyor. Dolayısıyla dünya ülkelerinin bu işbölümü sistemi içindeki konumları da değişiyor.*” (s.23)

Aradan geçen beş yıl bu yapısal değişikliklerin büyük çoğunluğunu iyice yerleşmiş eğilimler olarak ortaya çıkardı. (Bir bölümünün ise “yapısal” değil, geçici ve yüzeysel gelişmeler olduğunu gösterdi.)

Kapitalist ekonomik sistemde ortaya çıkan değişmeleri anlamadan, Türkiye'nin karşılaştığı bugünkü ekonomik sorunları, emperyalizmle Türkiye'nin ilişkisini, devrimin ve sosyalizmin Türkiye'de *neden ve ne yaparak* sorunları çözebileceğini anlayamayız.

I. Dünya ve Türkiye

Önce, yorum katmadan emperyalist ve sömürülen ülkelerin durumlarına bakalım. Sonra, bu iki kesim arasındaki ilişkilerden dünya kapitalist ekonomik sistemindeki yeniliğin ne olduğunu görelim. Ve Türkiye'nin durumunu, bu yeniliğin içine oturtarak anlamaya çalışalım.

1.1. Dünya kapitalist ekonomik sisteminin bugünkü durumu

1.1.1. Emperyalist ülkeler

Bugün emperyalist ülkelerin tümünde ciddi bir bunalım vardır. ABD'nin kapitalist dünyadaki hege-

monyası sürekli geriliyor. Bu, özellikle Avrupa ve Japonya'nın dünya üretimi ve ticaretinde Amerika'nın payının altını hızla oymasında yansıyor. Yen ve Mark gibi paralar karşısında doların geriye düşmesinde yansıyor. En son, Sibirya gaz boru hattı çatışmasında yansıyor.

Buna ve başka bazı nedenlere bağlı olarak dünya çapında jeopolitik ilişkiler değişiyor. Avrupa ve Japonya, Latin Amerika'ya daldılar, ki Latin Amerika uzun bir tarihsel süredir Amerika Birleşik Devletleri'nin arka bahçesi durumundaydı. Öte yandan Avrupa, Güney Doğu Asya'daki egemenliğini yitirdi. Afrika ve Ortadoğu belli bir emperyalist ülkenin hegemonyası altında olmaktan çıktı, tam bir etki çatışması alanına dönüştü.

Az gelişmiş ülkelere karşı "böl-yönet" siyasetini sürdürmekten geri durmayan emperyalist ülkeler, öte yanda kendileri de bölünmüş durumdadır. Ayrılıkları yalnızca ekonomik değil aynı zamanda siyasal gücü ilgilendiren ayrılıklardır.

Uzun bir süredir ekonomik çalkantılardan kurtulamayan emperyalist ülkeler OPEC'te adeta bir "abalı" buldular. Batı ekonomilerinde ortaya çıkan her türlü sakatlığı, bozukluğu OPEC'in petrol fiyatları üzerindeki denetimine bağlamaktadırlar. Fakat bu gerçeklere terstir. Batı dünyasında enflasyon 1970 yılında hızla yükselmeye başlamıştır. 1966 ile 1970 arasında ABD'de işsizlik yüzde 44 oranında artmıştır. Bunlar 1973'ün ünlü petrol bunalımından önce ortaya

çıkmiş şeylerdir.

Emperyalist ülkelerde *işsizlik* 1960'ların sonundan bu yana, giderek yükselen eğrisiyle yapısal bir özellik kazandı. Azalacağını da kimse beklemiyor. Bugün emperyalist ülkelerde 15 milyon kadar işsiz vardır.

Emperyalist ülkelerin pekçok dalda üretimi geriliyor. Yani, ürettikleri mal miktarı azalıyor. Pekçok sektörde kapasite fazlası görülüyor. Yine pekçok iş kolunda zorunlu kısa çalışma var. Ve yine her tarafta çok yaygın, yığınsal işten çıkarma var. Bunları hepimiz her gün gazetelerden okuyoruz.

Bu yığınsal işten çıkartmalara özellikle iki gelişme neden olmaktadır:

Birincisi, *otomasyon* hızla genişliyor.

İkincisi ve tüm emperyalist ülkelerde gerçekten çok önemli bir ortak özellik olarak *üretim süreçleri rasyonalize ediliyor*.

Üretim süreçlerinin rasyonalizasyonu son yıllarda büyük önem kazandı. Bunun en önemli nedeni de elektronik mühendisliğinde ortaya çıkan ilerlemeyle elektro-mekanikten elektronikte geçilmesi ve bunun getirdiği çeşitli olanaklardır.

Sonra, en önemli emperyalist ülkelerde — ki bunlar ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve Japonya'dır — (bu da çok önemli bir nokta) iç yatırımların 1970'lerden bu yana Gayrisafi Milli Hasıla'ya oranı sabitleşti. Hatta dönem dönem düşmektedir. Bu şu anlama geliyor. En önemli emperyalist ülkelerde

emperyalist tekeller, kendi ülkelerine yatırım yapmıyorlar, ya da giderek azalan bir oranda yapıyorlar.

Buna birşey daha eklemek gerekir. Yaptıkları iç yatırımların giderek artan bölümü rasyonalizasyon için harcanıyor. Demek ki, bir kere yatırımlar duruyor, geriliyor. Yapıldığı kadarının da, artan bir miktarı, varolan işletmeleri rasyonalize etmede kullanılıyor. Bu gelişmelerin hepsi işsizliğe çıkıyor.

* Buna karşılık emperyalist ülkelerin dış yatırımları, düzenli olarak artıyor. Az gelişmiş ülkelere yaptıkları yatırımların tüm dış yatırımlar içindeki payı da artıyor. Bu, *Zayıf Halka*'dan bu yana eklenmesi gereken bir noktadır.

Yatırımlar konusunda birşey daha söyleyeceğim. Çok önemli bir gelişme. Dış yatırımlar artıyor, dış yatırımlarda az gelişmiş ülkelerin payı artıyor dedim. Bir de dış yatırımlarda *endüstriyel yer değiştirme* amacıyla yapılan yatırımların yeri giderek artıyor. Bu konuya ilerde yine döneceğim.

İşsizlik, üretim daralması, zorunlu kısa işgünü, yığınsal işten çıkarmalar, ama tüm bunlar emperyalist *ülkelerin* durumunu anlatıyor, emperyalist *tekellerin* değil! Emperyalist tekellerin ise kârları hızla artıyor, dış yatırımları, üretim kapasiteleri ve işgücü kullanımları artıyor. Özellikle az gelişmiş ülkelere yaptıkları yatırımlar artıyor. Lenin'in *Emperyalizm* kitabında söyledikleri en çıplak biçimde görülüyor. Sermayenin tek güdüsü vardır: kâr. Ne "allahi" ne "kitabı", ne "vatani", kâr güdüsünden başka hiçbir şeyi yoktur.

Nerede daha kârlı bir olanak varsa ellerini yıkayıp c yana gidiyor ve rekor kârlar yapıyor.

Bu gelişmelerin sonucunda şöyle birşey ortaya çıkıyor: Tüm emperyalist ülkelerin *devletleri mali bunalım* geçirmektedir. Bu kafa karıştıran birşey. Bazen yoldaşlara emperyalistlerin bir oyunu gibi geliyor. Gazetede okuyorsun, şu tekel rekor kâr yapmış. Öte yandan işsizlik, gerileme v.b. Yerine oturmuyor. Ama bunlar gerçekten oluyor. Tekeller kârlı bir dönem yaşıyor, emperyalist ülkelerin devletleri, toplumu bunalım yaşıyor. Bu çok ilginç birşey. Emperyalist ülke devletlerinde ortaya çıkan mali bunalımın sonu ne zaman gelir belli değil. Çünkü bu eğilimler gidici eğilimlere benzemiyor.

Emperyalist sermaye bu denli kârlı bir dönem yaşarken, emperyalist devletlerin içine girdiği mali bunalım nerelerden kaynaklanıyor?

a) Yüksek işsizlik, ve kısa çalışma günü, devletin vergi gelirlerini düşürüyor ve devlet harcamalarını arttırıyor.

b) Yukarıda değindiğim endüstriyel yer değiştirme tehdidi karşısında, şirketler ülkelerden kaçmasın diye yeni vergiler getirilemiyor.

c) Ülke içinde yatırımları teşvik etmek, böylece toplumsal patlamaları, bunalımları önlemek için, emperyalist devletler, şirketlere yeni vergiler getirmeme bir yana, her türlü kolaylığı sağlamak için çırpınıyor. Devlet kimindir, zaten biliyoruz da, burada yeni bir durum var. Her yönden, şirketlere yeni

olanaklar açıyor. Karşılıksız yardımlar, faizsiz krediler vergi indirimleri vs. tanıyor. Tüm ülkelerde aynı şekilde *gerçek ücretlerin düşmesi için elinden geleni yapıyor.*

Tüm bunlar, damla damla, bu devletlerin mali bunalımını arttırıyor. Bunun sonucunda da emperyalist ülkelerde toplumsal hizmetler, emeklilik ve sağlık sigortası harcamaları giderek kesiliyor.

Devletle sermayeyi çok fazla birbirine karıştırmazsak, o zaman herşey yerine oturuyor.

Emperyalist ülkelere ilişkin bu bölümü şöyle bir özetle bitirebiliriz. Emperyalist ülkelerin yaşadıkları ekonomik sorunlar, kendi emperyalist tekellerinin (bilinçli ya da bilinçsiz, orası önemli değil, kâr güdüsü nedeniyle) hareketleri sonucudur.

1.1.2. Az gelişmiş ülkeler*

Emperyalist ülkelerde 15 milyon işsiz var dedim. Az gelişmiş ülkelere gelirsek, işsiz ve gizli işsiz oranları yüz milyonları geçiyor. Kapitalizm tarımın geleneksel yapısını çözdükçe, bu sayı artıyor. İşsizler, büyük kentlerin çevresine yerleşiyorlar, giderek kentin nüfusunun çoğunluğunu gecekondu semtleri oluşturuyor.

* Açıkça belirtilmediği yerlerde "az gelişmiş ülke" deyimini, "orta gelişmiş ülke"leri de içine alır biçimde kullanılmıştır.

Böyle büyük işsizliğin ekonomik sonucu nedir? Bu işsiz insanlar, her koşulda, her ücretle iş arıyorlar. En olmaz koşullarda, gereksinimlerin en düşük fiziksel sınırında çalışmayı kabul ediyorlar.

O zaman, az gelişmiş ülkeleri anlatırken, altını çizmemiz gereken bir nokta, az gelişmiş ülkelerin *en düşük ücret, en sınırsız sömürü* için tükenmez bir kaynağa sahip olmalarıdır.

Bu muazzam endüstriyel yedek ordusu (Marks'ın deyimiyle) az gelişmiş ülkelerin bazılarında, özellikle orta gelişmişlerde, gelişmekte olan endüstrileşmeyi besliyor. Fakat bir kez hepsinde bu çeşit yaygın bir endüstrileşme yoktur. İkincisi, en yaygınında bile bu endüstrileşme işsizlik oranını hiçbir biçimde etkilemiyor.

Az gelişmiş ülkelerde efektif talep düşük, iç pazar dardır. Bu da önemli bir özelliktir. Bu nedenle, az gelişmiş ülkelerde gelişen endüstriler, *ihracata yönelik* olarak gelişiyor. Emperyalist tekelin, endüstriyel yer değiştirme yoluyla Almanya'daki fabrikasını kapatıp Nijerya'da açması yoluyla, ya da Nijerya'daki yerli sermayenin giderek palazlanıp kendi fabrikasını açması yoluyla olsun, nasıl olursa olsun, varolan ve belli bir düzeyin üstüne çıkan, gelişen endüstriler ihracata yöneliktir.

Tüm az gelişmiş ülkeler şöyle bir *açmazla* karşı karşıyadır. Gelişmeye başlayan bir endüstri ya malını dışarı satacak, ya da çökecektir. Çünkü iç pazar dar, talep az, belli bir kapasitenin üstünde çalışan bir

fabrika, malını o pazarda satamaz. Dolayısıyla ya dışarıya satacak, ya da kapanacaktır.

Bu nedenle az gelişmiş ülkelerin endüstrileşmesinin pazarı dış ülkelerdir. Özellikle de emperyalist ülkelerdir. Bu da bildiğimiz, az gelişmiş ülkelerin emperyalizme bağımlılığının en önemli bir halkasıdır.

Az gelişmiş ülkeler, yine bildiğimiz gibi uyarlı bir bütün değil, içinde çok çeşit var. Fakat hızlı endüstrileşmeye sahip olanları ele alırsak (ki bunlar geçiş kuşağı ülkeleridir), bunlarda bile durum ötekilerinden pek farklı değildir.

Geçiş kuşağı ülkelerinde görülen hızlı endüstrileşme bir kez hem sermaye, hem teknoloji ve know-how ve hem de pazar açısından büyük ölçüde dış tekelere muhtaçtır. Endüstri küçük adacıklar durumundadır. Hatta öyle adacıklar durumundadır ki, birbirini destekleyen endüstriler bile kurulmuş değildir. Örneğin tekstil, giyim, sentetik lif. Bu üçünün birlikte varolduğu az gelişmiş ülke sayısı çok azdır. Türkiye bunlardan biridir.

Şu üç tane birbirini destekleyen endüstrinin bile birarada olabilmesi çok az görülüyor. Ancak bu kompleks diyebileceğimiz endüstrileşme de yine dışa bağımlılığı kaldıracak bir genel ekonomik gelişmişlik çerçevesi içine oturmuyor. Dolayısıyla her açıdan, en hızlı endüstrileşenin bile emperyalizme bağımlılığı sürüyor.

Geçiş kuşağı ülkeleri, az gelişmiş ülkeler içinde yine en şanslı olanlarıdır. Belli bir endüstrileşme var,

canlı bir ekonomik yaşam var. Fakat büyük çoğunluğunda böyle parçalı bir endüstrileşme bile yok. Yalnız onlarda da şöyle birşey görüyoruz. Çok özelleşmiş bir-iki endüstri dalında, ülkenin bütünüyle bağı çok sınırlı, tümüyle ihracata yönelik üretim var.

Dünyada hızla yayılan bir gelişme var. Emperyalist tekeller kendi ülkelerindeki fabrikalarını kapatıp az gelişmiş ülkelerde aynı fabrikayı kuruyorlar. İşte, orta kuşak ülkeleri dışındaki az gelişmiş ülkelerde görülen endüstrileşme, asıl olarak bu şekildedir. Ülke ekonomisinden kopuktur. Örneğin, Wrangler firması blue jean yapıyor Uzak Doğu Asya'da. Kumaş başka bir yerden geliyor. O ülkede kullandığı ya elektriktir, ya sudur. Bir de çok yaygın bir biçimde genç kadın işçileri kullanıyor. (Bu tür fabrikalarda çalışanların çalışma süresi 3-4 yılı geçmiyor. Öyle bir sömürü altında çalışıyorlar ki, sonra posası çıkıyor, atıyor kenara, yeni işçi alıyor.) Bunun sonucunda orta kuşak ülkeleri dışındaki ülkelerde kurulan fabrikalarda aşağı yukarı tüm girdiler dışardan geliyor. Orada birleştiriliyor ve tümü yeniden sandıklara konup gidiyor. Hatta bu çeşit fabrikaların adı da var, "*dünya pazarı fabrikaları*" deniyor.

Bu üretim birimleri asıl olarak emperyalist tekellerin seçimiyle ve yine asıl olarak aşırı ucuz işgücünü sömürmek amacıyla işliyor.

Bunlar bir yana, tüm az ve orta gelişmiş ülkelerde ihracata yönelik bir endüstrileşme vardır. Ancak bu endüstrileşme bugüne dek hiçbir sorunu çözmüş

değildir. Görülebilir bir süre içinde çözmesi de olası değildir. Tersine sorunları daha da ağırlaştırıyor. Gelir dağılımı daha dengesizleşiyor, toplumsal beklentiler yükseliyor ama karşılanamıyor.

Dolayısıyla bu ülkeler, ve özellikle gelişmenin en hızlı olduğu orta kuşak ülkeleri, bütün sıkıntıların, çelişkilerin, bunalımların odaklaştığı noktalar oluyor. Bu da bizi hepimizin ortak olduğu bir görüşe getiriyor. Bu ülkeleri dünya emperyalist sisteminin zayıf halkaları yapıyor. Bu nedenle biz orta kuşak ülkelere emperyalizmin başta gelen *zayıf halkaları* diyoruz.

Bu gelişmeyi daha hızlı yaşayan orta kuşak ülkelerinde halka karşı kaba güç, diktatörlüğün çıplak yüzünü kullanma zorunluluğu ve fiilen kullanma, yapısal, kalıcı bir özellik olarak sürüyor. Şili'de, Arjantin'de, Brezilya'da, Türkiye'de, Tayland'da, Irak'ta, Suudi Arabistan'da gördüğümüz hep bunlardır. Bu da yine *Zayıf Halka*'daki, "böyle ülkelerde batı tipi ılık burjuva demokrasisi yaşayamaz" görüşüne bağlanıyor.

Az ve orta gelişmiş ülkelerin yaşadıkları bugünkü ekonomik bunalımın da nedeni, yine emperyalist sermayenin hareketidir.

1.1.3. Dünya kapitalist ekonomisinde ortaya çıkan yapısal değişim

Dünya kapitalist ekonomisi hakkında, en genel hatlarıyla birşeyler söylerken bile, bir yanda emperyalist, öte yanda az gelişmiş ülkeleri ele alıp bırakamayız. Mutlaka dünya kapitalist ekonomisini 1) bunlar arasındaki ilişkileriyle birlikte, 2) bunların dünya sosyalist sistemi ile ilişkileri içinde, 3) bilimsel-teknolojik devrimin sonuçlarını dikkate alarak değerlendirmek gerekir.

Dünya sosyalist sistemi ile ilişkileri içinde ele almak gerekir, çünkü ikisi de tek dünya pazarının parçalarıdır. Bilimsel-teknolojik devrimi dikkate almak da bugün beliren süreçlerin taşıdığı potansiyeli, kalıcılık derecesini belirlemede yardımcı olur. Fakat asıl olarak emperyalizm-sömürülen ülkeler ilişkisini ele almak gerekir. Ele aldığımız, dünya *kapitalist* ekonomisidir ve öteki faktörlerin sonuçları zaten bunların arasındaki ilişkide realize olmaktadır.

Dünya kapitalist ekonomisi, (*Zayıf Halka*'da tanımladığımız gibi) sınırlı bir dış ticaret ilişkisi olan, kendine özgü hareket yasalarıyla gelişmesi belirlenen otonom ulusal kapitalist ekonomilerin basit bir toplamı değildir. Bu tek tek ekonomiler tek bir bütünün, *dünya kapitalist ekonomik sisteminin organik unsurlarıdır*.

Bu nedenle, tek tek ekonomiler arasında, ya da emperyalist ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasında,

genel dünya kapitalist ekonomisi içinde bir etkileşme söz konusudur. Tüm birimler, organik parçası oldukları o bütünün içinde birbirlerini etkiliyorlar. Bu etkileşme sonucunda ortaya çıkan genel sonuç, dünya kapitalist ekonomisinin biçimini belirliyor. Bir kez bu belirlendi mi, tekil ülkelerin konumları ona göre önceden verilidir artık.

Başta da söylediğimiz gibi, dünya kapitalist ekonomik sisteminde uzun süredir işlemekte olan bazı eğilimler *bugün kesinlik* kazanmıştır. Yapısal bir değişim vardır.

Dünya kapitalist ekonomik sistemindeki *yapısal değişimin göstergeleri* nelerdir?

İlk olarak, *uluslararası ticarete* bakabiliriz. Dünya kapitalist ekonomisinde üretilen tüm metaların ve servislerin yüzde 15'inden fazlası uluslararası ticarete girmektedir. Ve son onbeş yıldır bu oran düzenli biçimde büyümektedir. Bu durum, dünya kapitalist ekonomik sisteminin ne denli içiçe geçmişliğini ve bunun giderek de artmakta oluşunu anlatır.

Tüm kapitalist ülkelerin toplam ihracatlarının yüzde 70'i emperyalist ülkelere, yüzde 20'si az gelişmiş ülkelere gidiyor. Yani emperyalist ülkelerin dış ticareti asıl olarak kendi aralarında. Fakat az gelişmiş ülkelerin dış ticareti kendi aralarında değil, emperyalist ülkelerelemdir. Bu da az gelişmiş ülkelerin emperyalizme bağımlılığını anlatır.

Az gelişmişlerin emperyalist ülkelere yaptıkları ihracatın çok büyük bölümü hâfâ hammadde,

yaptıkları ithalat hâlâ mamul maddedir. Yalnız, son yıllarda *yavaş fakat çok kesin* bir değişme vardır. Az gelişmişlerin mamul madde ihracatı, toplam dünya mamul madde ihracatı içinde giderek daha fazla yer tutuyor.

Bu değişme, yalnız dünya ticaretinde değil, dünya kapitalist ekonomik sisteminin işleyişinde bir değişme anlatmaktadır. Eskiden hammadde gidiyordu, doğal kaynaklar sömürülüyordu, mamul madde geliyordu. Ama şimdi az gelişmiş ülkelerden de emperyalist ülkelere mamul madde gidiyor. Bu yeni birşeydir.

Uluslararası ticaretin gösterdiği bir başka yenilik daha var. Uluslararası ticaretin giderek artan bölümü tekellerin çeşitli ülkelerdeki birimleri arasında, ya da tekelle şu ya da bu ülkedeki alt sözleşmeler yoluyla kendisine bağladığı yavru şirketler arasında bir meta akımı biçimini alıyor. Bu da kapitalist ekonomi açısından çok ilginç sonuçlar veriyor.

Giderek artan oranda öyle bir dünya çapında üretim ve ticaretle karşı karşıyayız ki, bu giderek tek tek tekellerin dünya çapında planladığı bir işbölümüdür. Basit bir meta alışverişi değildir. Ve o ülkenin, bu ülkenin yaptığı birşey de değildir. Bir tek tekelin 85 ülkede 85 fabrikası arasında kompüterlerle başından sonuna üretimi planlayarak malı alıcıya dek götürmesi. Tabii, sermaye ihracı daima bu oluşumu içinde taşıyordu. Ama ilk kez bu boyutlara geldi. Dünyada uluslararası ticaretin giderek artan bölümü, tek tek tekellerin dünya çapında planlaması sonucunda

ortaya çıkıyor.

İkinci gösterge, *dış yatırımlardır*. Bu da önemli bir göstergedir. Sistemin işleyişinde bir değişikliği anlatıyor. Emperyalist ülke tekellerinin yatırımları hâlâ ağırlıklı kendi aralarında. Ancak emperyalist tekellerin az gelişmiş ülkelerde, özellikle de orta gelişmiş ülkelere yaptıkları yatırımlar oransal olarak artıyor.

Fakat işbölümünün değişmekte olduğunu gösteren en temel gösterge, *üretimin yer değiştirmesi* dediğimiz olgudur.

Bugün dünya ölçüsünde bir üretim yer değiştirmesinden söz edebiliriz. Emperyalist tekeller kendi geleneksel üretim bölgelerindeki — ki bu emperyalist ülkeler oluyor — fabrikalara kilit vurup, en sınırsız sömürüyü bulabildikleri ve istedikleri zaman yeni işgücüne rahatça ulaşabildikleri, sendikaların, işçi sınıfının örgütlü dayanma gücünün az olduğu, her yönden büyük avantajlar sağlayan az gelişmiş ülkelerde yeniden aynı fabrikaları açıyorlar. Özellikle çelik, gemi yapımı, tekstil, giyim, büro malzemeleri, elektronik parçaları, transistör, radyo-TV-pikap-teyp, oyuncak, hesap makinaları, spor malzemeleri vb. Örneğin, eskiden oyuncak dedin mi, Japonya akla gelirdi. Şimdi hepsi Malezya, Hong Kong vs.'den geliyor.

Üretim yer değiştirmesi çeşitli biçimlerde gerçekleşiyor. En yaygını, emperyalist tekelin şuradaki fabrikasını kapatıp burada açması şeklindedir.

İkincisi, ve Türkiye'ye daha yakın olan biçimi de, yerli sermayelerin giderek gelişmeleri ve o alanları ileri kapitalist ülkelerden çekip almalarıdır.

Tüm bu yenilikler ancak, bir bütün olarak, *dünya kapitalist ekonomik sisteminin işleyişinin değişmesi-gelişmesi* olarak ele alınırsa anlamlıdır. Ve ancak bunları ekonomik işleyişte yapısal bir değişme olarak yorumlarsak yerli yerine oturtmuş oluruz. Dünyada kapitalizmin ortaya çıktığından beri ilk kez endüstriyel üretim yalnız ileri kapitalist ülkelerde değil, bugün artık geri kalmış ülkelerde de yapılıyor. Bu bir zorunluluktan kaynaklanıyor. Geçici birşey değildir. Teknolojik gelişmeler nedeniyle bir malın üretimi o denli detay parçalara ayrılabilir ki, her birim dünyada o iş için en elverişli yerlerde üretiliyor. Kapitalizm öldürücü bir rekabettir ve bu rekabet altında artık başka türlü üretim yapılamaz.

Artık küçük ya da büyük, anlamlı bir kapasitede çalışan tüm şirketler yaşayabilmek istiyorlarsa üretimlerini giderek uluslararası düzeyde örgütlemek zorundadır. Dünyanın bir bölümünde bu kadar muazzam bir işsizler ordusu varken, bu ordu aç kalmamak için her türlü koşulda çalışmayı kabul ediyorken, aşırı düşük ücret, en yüksek sömürü olanağı varken, öte yandan teknolojik gelişme üretim sürecini küçük küçük parçalara ayırarak en uygun yerlerde üretmeyi olanaklı kılıyorken (niteliksiz bir işçi bile bu sayede dünya standartlarında bir malı yapabiliyor), üçüncüsü taşıma ve haberleşme teknik-

leri bu denli gelişmişken artık başka türlü düşünülemez. Bu koşullar altında uluslararası üretime kaymayan yaşayamaz.

Bu gelişmenin bizi yakından ilgilendiren bir sonucu: Bugün gerçek bir *dünya işçi sınıfından* söz edebiliriz. Kapitalizmin emperyalizme büyümesiyle birlikte dünya işçi sınıfından söz ediliyor. Gayet tabii. Fakat ilk kez bugün gerçekten tek bir bütünün parçası olarak dünya işçi sınıfından söz edebiliyoruz.

Bu gelişmenin özellikle emperyalist ülkeler işçi sınıfına yüklediği çok büyük, tarihsel sorumluluklar vardır. Bunlara değinmek istemiyorum, *Kankun* yazısında bir kısmına zaten değinmiştim. Bu noktada batı işçi sınıfı, adına yaraşır bir sınıf olup olmadığını bir kez daha gösterme durumuyla karşı karşıyadır.

Bu gelişme bizim bir fikrimizi destekliyor. Üretim güçlerinin bugünkü gelişme düzeyinde, sınırlar giderek *gerici* bir rol oynuyor. Üretim süreci artık *dünya çapında* örgütlenmek istiyor. Çok ilginçtir, ülkelerin ve devletlerin çıkarttıkları çeşitli zorluklara rağmen, bu yöne doğru da gidiyor.

Üretimin dünya çapında örgütlenmesi, derece derece emperyalist devletlere rağmen gerçekleşiyor. Evet, ilk öğrendiğimiz konulardan birisidir, devlet, egemen sınıfın aracıdır. Hele devlet tekelci kapitalizminde devlet, hele hükümet, bir küçük azınlığın "yönetim kurulu"dur, sermayenin ajanıdır. Yalnız, devleti sermayeden ayıran bir takım başka şeyler de var. Bir kere kendi sınırları içinde yaşayan insanlara

karşı belli bir sorumluluğu var. Toplumsal patlamaları önleme görevi var. O sınırlar içinde görüyor yapılması gerekeni. Emperyalist ülkelerin ilişkilerine bakarsanız, hepsi genel konuşmaya geldiği zaman yapılması gerekeni görüyor. *Kankun* yazısını hatırlarsak, kim yapsın dendiğinde herkes ötekiler yapsın diyor. Kapitalist sistem bugün öyle ilginç bir gelişme yaşıyor ki, emperyalist sermaye ile emperyalist devlet *çelişkisinden* söz edebiliyoruz.

Peki, az gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan yenilikler, ihracata dönük endüstrileşme, bu ülkelerde rahatlama sağlıyor mu? İşsizlik oranını azaltıyor mu, ekonomik-toplumsal sorunları çözüyor mu, az gelişmişliği yok ediyor mu?

Hayır, bunların hiçbirini sağlamıyor. Tersine emperyalizme bağımlılıklarını artırıyor. Öyle ki, bu endüstrileşme ne denli ilerleyip derinleşirse, bu ülkelerin gelişmesi o denli "*süregelen az gelişmişlik*" olarak devam ediyor. Ne kadar gelişirse gelişsin, kendi az gelişmişliğini yeniden üretmekten başka birşey yapamıyor.

Dünya kapitalist ekonomik sisteminin "eski" işbölümünde sömürülen ülkeler tarım ve hammadde deposuydu. Şimdi aynı ilişki kendini endüstriyel düzeyde yeniden üretiyor. Tekstil, gemi yapımı, çelik, vb., endüstriler az ve orta gelişmiş ülkelere kaymış. Ne olmuş? Bu dallar, Batı'nın endüstrileşme aşamasında başı çekmiş olabilirler. Bugün öyle değil. Bugün de, dün olduğu gibi, kapitalizmin dünya çapındaki

gelişmesini gerçekten belirleyen tüm teknolojik-bilimsel ve endüstriyel dallar kesinlikle emperyalizmin egemenliğindedir.

Şu genel sonucun altını çizelim:

Emperyalist *ülkelerin* de (sermayenin değil), az gelişmiş, sömürülen *ülkelerin* de bugün yaşamakta oldukları çok yönlü ekonomik bunalım, yalnızca kâr güdüsüyle hareket eden uluslararası sermayenin hareketi nedeniyledir.

1.2. Türkiye

Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu durum ancak buraya dek söylediklerimizin ışığında düzgün bir çerçeveye oturabilir ve oportünizmin "komple tahlilleri" dışında nesnel bir anlam kazanabilir.

Son yılların hızlı ekonomik gelişmesinden sonra bugün Türkiye ekonomisinde çok ciddi ve *büyük dengesizlikler* vardır. Türkiye'de doğrudan yabancı sermaye yatırımı, çeşitli tarihsel nedenlerle sınırlıdır. Bu nedenle Türkiye'de endüstriyel gelişme, bugün örneklerini gördüğümüz gibi, baştan ihracata yönelik kurulmadı. Ama zaman içinde endüstrileşme hızla ilerledi. Bazı dallar hızla genel ekonominin önünde bir gelişme göstererek kısa zamanda iç pazarın efektif talebinin sınırlarını aştı (Ör: tekstil). Bazı dallar ise (Ör: otomotiv endüstrisi) baştan ihracata ve iç pazara öncelik kuruldu.

Tekstil ihracata yönelik olarak doğmadı, ama bugün ihracata yönelik bir endüstridir. Hızlı gelişmesi, yeni teknoloji, yeni yatırımlar getirtti, iki milyon kadar insan çalışıyor. Türkiye pazarı bu endüstrinin üretimini ememez.

Otomotiv endüstrisinde ise yabancı sermayenin oranı daha yüksek, daha başından hem ihracata, hem iç pazara yönelik olarak kurulmuş. Türkiye aslında çok ulusçu bir ülke. Bunun da yabancı sermaye oranının bugünkü durumunda mutlaka izleri vardır. Fakat en sonunda bir yargıya varırsak, ekonomik olarak gelişmiş dallar iç pazarın emebileceği kapasitenin dışına taşmışlardır. Ancak ihracatla yaşayabilecek durumdadırlar.

Tekelleşmenin hızla yayılması, finans-kapitalin ekonomiyi ele geçirmesi, dışa açılma gereksinimi getirdi. Hem sermaye, hem mamul madde ihracı olarak. Buna karşılık dışa açılmanın istendiği oranda gerçekleşmediğini görüyoruz. Sermaye ihracında bildiğimiz girişimler var. Suudi Arabistan, Irak, İran, Nijerya ve Libya'ya, v.s. Ama anlamlı bir düzeye çıkamıyor. Mal ihracında da beklenen "patlama" bir türlü gerçekleşmiyor. Son örneği, pamuk ipliği ve konfeksiyon dallarında AET'nin tutumunda görülüyor.

Türkiye'de tekstil endüstrisinin durumu çok yönden bir laboratuvardır. Tekstil endüstrisinin bunalımı nelerin göstergesidir?

1. Kendi ekonomik gerilemelcri (*recession*'ları)

nedeniyle Batı emperyalist ülkelerinde yükselen "korumacılık", "gümrük duvarları" işleyişinin az ve orta gelişmişlerin ekonomisine bunalım olarak transfer oluşunun örneğidir.

2. Emperyalistleşme aşmasına yanaşmış ülkelerin karşılaşacakları güçlü barajların örneğidir. Bu düzeydeki ülkenin satabileceği malların asıl pazarı olan ileri kapitalist ülkeler, bu mallar ciddi bir tehlike yaratmaya başlayınca, dilden düşürmedikleri "serbest ekonomi" felsefesini bir anda bir yana itiyorlar ve korumacılığa gidiyorlar. Geriye kalıyor söz konusu ülkelerden daha az gelişmiş ülkeler. O zaman da başka faktörler işlemeye başlıyor. İleri kapitalist pazarda malı çekici kılan ucuz emek, az gelişmiş pazarda hiç de ucuz kılmıyor.

3. Emperyalistleşme çabası içindeki tüm ülkelerde belli endüstri dalları ülkenin bütününe ve endüstrinin öteki dallarına oranla hızla ve dengesiz biçimde gelişmişler, bu ülkede ekonomiyi çeken odaklar olmuşlardır. Bu hızlı gelişme içinde bu alanlara geniş yatırım yapılmış, dünya ölçütlerine uygun modern teknoloji ithal edilmiştir. Öyle ki, dış satım olanakları daraldığı anda, ülkenin genel pazar düzeyi bu ileri gitmiş endüstri kollarının üretimini emebilecek durumda değildir. Şimdi tekstil, ülkenin genel geriliğinin mi, kendi dengesiz gelişmişliğinin mi, emperyalist ekonomilere bağımlılığının mı cezasını çekiyor diyelim? Herhalde üçü birden. Üçü birlikte ülkenin en hızlı gelişen, en büyük ihracat yapan, en

modern endüstrisini çok ciddi bunalıma sokmuştur.

Dolayısıyla, başta değindiğim açmaz Türkiye'de de olanca ağırlığıyla vardır: Bir yanda gelişen endüstri dallarının üretimi, öte yanda üretimi ememeyen iç pazar ve kendi sorunları nedeniyle emmek istemeyen dış pazar.

Şimdilerde bu açmaz karşısında çeşitli akıl yürütmeler geliyor. Madem ki dışta satamıyoruz, o zaman iç pazarın alış gücünü arttıralım diyor. İç pazarın alış gücünü artırmak, enflasyonu yeniden iyice azdıracak, Türkiye'nin dış pazardaki en önemli avantajı olan düşük işgücü ücretini yükselterek, sonunda malların fiyatlarını artıracaktır. Ayrıca iç pazar ne denli genişlerse genişlesin, dünya standartlarına hem ölçek, hem teknoloji, hem üretim düzeyi olarak ulaşmış tekstil gibi dalları yine de yaşatmaz. Bunları yerli tekelci burjuvazi de çok iyi görüyor. Ya dışa açılacaklar, ya da gelişen endüstri dalları çökecek.

Bu noktada bir akıl yürütürsek, çökerse ne olacak? Böyle bir çöküş öyle sessiz sedasız bir iş değildir. Büyük toplumsal çalkantıların içinde gerçekleşir. İşçi sınıfının eline çok fırsatlar geçer. Ancak bu doğacak devrimci olanaklar gereği gibi değerlendirilemezse ne olur? Bu noktada akıl yürüteceğim. Olabilecek tek şey bu çöken endüstri kollarının yeniden ama bu kez *doğrudan* emperyalist tekel uzantısı olarak, sermaye bileşimi değişmiş olarak kurulmasıdır.

Şu günlerde bir tartışmadır gidiyor. Bir kesim,

sıkı para siyasetini sürdürelim ve ihracata yönelelim diyor. Öteki kesim, bu siyaseti bırakıp iç pazarın efektif talebini yükseltelim diyor. Burjuvazi içinde (tekelci-tekeldışı ayrımı yapmadan burjuvazi diyorum) böyle bir tartışma yürüyor. Bu tartışma sürer. İkinci yol, iç pazarın kısa bir sürede genişletilmesi yolu, çıkmazdır. Birinci yol da, görüldüğü gibi, çok çeşitli barajlarla doludur. Demek ki, hangi yol denenirse denensin sonu pek başarıyla bitmeyecek ve başarısız sonuç belirmeye başlayınca hemen öteki görüş ağırlık kazanmaya başlayacaktır. Dolayısıyla bu tartışma pendulum gibi bir o, bir bu görüşün ağırlık kazanmasıyla sürüp gidecektir.

Ancak, Türkiye *kapitalist* ekonomisinin nesnel-yapısal gereksinimi, hem *mal*, hem *sermaye* ihracı olarak dışa açılmadır ve yerli finans-kapital bunu çok iyi görmüştür.

Şimdi size *Kitle* dergisinin Ağustos 1982 tarihli sayısında yer alan, "Friedmancı Politika Türkiye'de Çok Çabuk İflas Etti" adlı yazıdan bir-iki cümle okumak istiyorum.

"Yıllar öncesinden söyledik. 24 Ocak kararlarından sonra da her vesileyle tekrarladık. (!) 'Türkiye ekonomisi, ilk baştan da sanayii, 'batı'ya bağımlı, montajcı ve geri — bu yüzden de iç pazara dönük — yapısından kurtulmadıkça' ekonomik bunalım ağırlaşarak ve müzminle-

şerek sürecektir dedik. Bu bir iddia değil ekonomi politik bilimin gösterdiği bir gerçek. Tabii bütün gerçekler gibi de inatçı. Kendisini kabul etmek istemeyenlere karşı inatla direniyor.

(...)

“Özal niye ve kimler tarafından tasfiye edildi? Cevap. Özal politikasıyla ihracatın istenilen ölçüde artmıyacağını anlaşılmaması üzerine ve *çıkartı daha çok iç pazarda olan tekelciler tarafından.*” (abç)

“İç pazara dönük” (!) endüstri ve “çıkartı daha çok iç pazarda olan tekelciler” (!) Nerede kalmışlar. Gerçekten, yaşamı doğru yansıtan bilimsel bir temel olmadıkça, “ekonomi-politik bilimi” sözleri çözümlenmeyi kurtarmaya yetmiyor. İki dolu sayfalık yazı ama “çıkartı iç pazarda olan tekeller” hangileridir o yok. İlegal herhalde! Bu ne çözümlenmedir, ne de buna dayanarak siyaset sürdürülebilir.

Bunlar bir yana, yerli finans-kapital gereksinimi çok iyi görmüştür. Ama, ülkenin genel ekonomik dağılımına orantısız gelişen tekelciliğin bunu görmesi, çözmesine yetmiyor. Yetmeyince, yaz aylarında ekonomik bunalım yeniden derinleşti. Otomotiv endüstrisi, dayanıklı tüketim malları endüstrisinden sonra tekstil, konfeksiyon da oksijen çadırında.

Uluslararası Para Fonu (IMF) da Türkiye’de son dönemde hızla yükselmeye başlayan enflasyona

dikkat çekti. Verdiği oran düşük de olsa eğilimi anlatıyor. Toptan eşya fiyatları artış hızı 1981 sonu ile 1982'nin yarısı arasında %27,5'dan %30'a çıktı. IMF'ye göre bunun nedeni en başta, "para arzında ortaya çıkan aşırı hızlı genişlemedir. Dolayısıyla IMF, Türkiye'ye sıkı para siyasetini kesinlikle ve daha tutarlı sürdürmesini önermektedir. Bu öneri, tam da cuntanın halkın oyunu isteyeceği ve ekonomik bunalımın üstelediği bir döneme rastlıyor.

Öyle ki, 150 kadar şirket hükümete başvurarak mali yardım istemektedir. Güney Sanayii'nin başına gelenleri biliyorsunuz. Bankalar iyice zorlanıyor. Çünkü, endüstrinin bankalara ödeyemez duruma geldiği borçları, bankaların alacakları içinde hızla daha büyük yer tutar oluyor. Dolayısıyla, dış pazarın kısılması ya da yeterince dış pazar bulunamayışıyla ağırlaşan endüstrinin bunalımı bankalara da sıçırıyor.

Yaşamın ilginç rastlantılarından biri olarak cunta bir yanda halk oyu yoklamasının ve ekonominin kısa erimli ama zorunlu istemleriyle, öte yanda yerli ve emperyalist sermaye odaklarının istemleri arasında sıkıştı. Bir yanda 24 Ocak kararlarını ve uygulayıcılarını rafa kaldırıyor, öte yanda emperyalizme istediği güvenceyi veriyor! Sıkı para siyasetini sürdüreceğini Kafaoglu eliyle IMF'ye bildirdi. Yine de IMF'yi tatmin etmediği açıktır. Son IMF raporu şöyle diyor: "Yılın başından bu yana ekonomik performans 1981'den daha karışıktır."

Görüldüğü gibi, *faşizm de Türkiye'nin sorunlarını*

çözemedi. Bunalım kalıcı olduğunu bir kez daha kanıtladı. 12 Eylül faşist darbesi ile devrimci durum ortadan kalktı ama TKP II. Leninciler Konferansı'nın belirttiği gibi, ancak devrimle çözülebilir bir durum sürmektedir.

Dünya bölümünde, dünya kapitalist ekonomik sisteminde ortaya çıkan değişimlere değinirken konuyu genellemeler olarak ele almıştık. Türkiye'yi ele alınca, genel eğilimlerin somut ülkeler düzeyinde hiç de tereyağından kıl çeker gibi gerçekleşmediği görülüyor. Bu eğilimler, bin çeşit kavga, git-gel, bunalım içinde yavaş yavaş oluşuyor. Ve emperyalist sermayeXemperyalist devlet çelişkisinin genel çerçevesi içinde oluşuyor. Ör: Dünya Bankası, IMF Uluslararası İş Örgütü (Business International Corporation) tüm emperyalist devletleri uyarıyor: korumacılık yoluna sapmayın. Sapıyorlar.

Gerçekten de bu durumda olan yalnız Türkiye değil. Son örnekleri Arjantin, hele *Meksika*, Güney Kore, Filipinler ve Bolivya'dır.

Bu söylediklerimiz arasında bir noktayı hiç gözden kaçırmayalım. Türkiye'de tüm güçlülere karşın ihracata yönelik endüstrileşme mutlaka sürecektir. Ve zaten Türkiye, orta kuşak içinde oldukça yaygın endüstri kompleksine sahip ülkelerden biridir. Sürecektir. Dur diyecek bir güç oluşana dek! Şansımız burada. Tarihin çok zevkli bir döneminde yaşadık ve görev üstlendik. Fırsatların var olduğu bir zamanda çalışıyoruz.

Sürecektir de, böyle bir endüstrileşme ülkenin hiçbir sorununu çözemeyecektir. Az gelişmişlik zincirini kıramayacaktır. Emperyalizme bağımlılıktan kurtulmadan Türkiye'de gerçek bir gelişme yolu açılmaz. Türkiye, emperyalizmin zayıf halkası olmaktan kurtulamaz. Ülkemiz insanının kurtuluşu için anti-emperyalist, anti-tekelci içerikte, proleter yöntemleriyle, proleter hegemonyası altında yürüyecek, anti-faşist ve anti-şövenist, sosyalizme açılacak ileri demokratik halk devrimi gerekiyor. Bunun için de halkın devrimci birliğini sağlamak.

II. Devrimci güçlerin birliği — cephe sorunu

Devrimci güçlerin birliği — cephe sorunu, Türkiye devrimci hareketi için güncel bir konudur. Aşırı bölünmüş durumda olan devrimci hareket, faşist cunta karşısında ciddi bir çekim merkezi yaratmak zorundadır. Cuntayı devirmek ve sonra da toplumsal hareketi sosyal-demokrat deniz analarına kaptırmamak zorundadır. Bu nedenle, devrimci güçlerin birliği konusu adeta kendiliğinden gündeme geliyor.

Bu konuda sorunun her yanına değinen bir yaklaşımın olmayacaktır. Dünya devrimci deneylerinden çıkan sonuçlar karşısında cephe kavramının nasıl bir düzey tuttuğuna da değinmeyeceğim. Yalnızca sorunu bugün bir zorunluluk olarak ele alacağım.

12 Eylül'den sonra tüm hareketlerin derece derece yaşadıkları bir olgunlaşma ve birbirlerine karşı daha iyi davranma tutumu var. Yarın herkes kendi sokağında kovboy olduğu zaman belki yine değişebilir ama o yarının işi. Bugün böyle olumlu bir rüzgar esiyor. Ve bir cephe hareketi var. Bunun içinde biz de yer aldık, görev görüyoruz.

Söyleyeceklerim apolitik ve zamansız gelebilir. Ancak birinci görevimiz yoldaşlarımıza ve işçi sınıfına doğruları söylemektir. Onun için bazen zamansız oluyor ama söylemeye zorunluyum. Gerisi geçici çıkarlardır, olmaz ise canı sağolsun.

Bir de dünya komünist hareketini sosyal-demokratlaştırma eğilimi ilerliyor. Türkiye komünist hareketi de bunun içinde çok payını aldı. Yalnızca biz ya da menşevikler değil, tüm Türkiye devrimci hareketinde bu sosyal-demokratlaşmanın izleri vardır. En "solcu"sunda bile cephe konusunda oportünist bir anlayışın izleri vardır. Örneğin, "cephe anlayışı"nda, "komünistler öncülük peşinde koşmaz", "cephede en iyi çalışan öncü olur" denir. Hegemonya diye bir fikir yoktur. Komünist partisinin cephedeki yeri yoktur. İşbirliği laflarından başka birşey yoktur. Çevremize bir bakarsak, bu görüşlerin yalnızca menşeviklerce savunulmadığı açıktır.

Bu nedenle, biz hataların yapıldığı yanlara vurgu vuracağız. Ve bu, devrimci güçlerin birliği ve cephe sorununu küçümseme anlamına gelmeyecek. Yarın başka çeşit görüşler çıkarsa, onlar üzerinde dururuz.

2.1. İşçi sınıfının birliği

Önce işçi sınıfının birliği konusundan başlayalım, ki bazıları buna “işçi sınıfı cephesi” diyorlar.

Kime, neye işçi sınıfının partisi denir? Bu soru özellikle Avrupa’da işçi sınıfının önemli kesimlerinin sosyal-demokrat partilerde toplanmaları sonucu ortaya çıkıyor. Bunlara işçi sınıfının partisi diyenlerin baktıkları bir nokta var: Üyelik. İşçi sınıfının çoğunluğunu örgütlemişler, onun için bunlar işçi sınıfının partisidir. Acaba öyle midir? İşçi sınıfının önemli bir kesimini örgütlemiş diye bir partiye işçi sınıfının partisi diyebilir miyiz? Bakın Lenin neler söylüyor:

“McLaine yoldaş, ... İşçi Partisi'nin, sendikal hareketin siyasal örgütü olduğunu söyledi... (İngiliz İşçi Partisi için — R. Y.) Bu yanlıştır ve bir bakıma, Britanyalı devrimci işçilerden... gelen muhalefetin de nedenidir. Gerçekten, 'sendikaların siyasal bölümü', ya da sendikal hareketin 'siyasal anlatımı' kavramları yanlıştır. Tabii ki İşçi Partisi üyelerinin çoğu işçidir. Ne var ki, bir partinin gerçekten işçilerin siyasal partisi olup olmadığı *yalnızca* işçilerin üyeliğine değil, aynı zamanda onu yöneten kişilere, *eylemlerinin ve siyasal taktiklerinin içeriğine* bağlıdır. *Yalnızca bu sonuncu-*

su önümüzde duranın gerçekten proletaryanın siyasal partisi olup olmadığını belirler. Bu tek doğru bakış açısından, İşçi Partisi tamamen bir burjuva partisidir, çünkü işçilerden oluştuğu halde, ... gericiler, hem de en kötüsünden gericiler tarafından yönetilmektedir. İngiliz Noske'lerin ve Şaydeman'larının yardımıyla işçileri sistematik olarak uyutmak amacıyla olan burjuvazinin bir örgütüdür.” (Lenin. c.31, s.257-258) (abç)

Sosyal-demokrat partilerinin ideolojileri burjuva ideolojisidir. İşçi sınıfının ideolojisi Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmidir. Siyasetleri devrimci değil, reformisttir. Programları burjuva reformculuğudur. Sonuç olarak, *işçi sınıfının burjuva partileridir* bunlar.

Bize gelince, CHP'yi daha farklı değerlendirmek gerekir. CHP klasik sosyal-demokrat partilerden başka birşeydir. Sosyal-demokrat partiler işçi sınıfı hareketinden doğdular. CHP öyle değildir. Tek parti döneminde, tüm burjuva kesiminin içinde bulunduğu partiydi. Sonra yavaş yavaş ayrışmalar, toplumdaki kapitalist gelişmeye uyan bir şekilde bu parti içinden çeşitli partiler fırlattı. İleride daha da artacaktır. Burjuva partisi.

Bir de sosyalist partiler var. TİP var örneğin. İdeolojisi küçük burjuva sosyalizmidir. Siyasal

taktikleri oportünist, pasifist. Biz buna da gerçek anlamda işçi sınıfının partisi demiyoruz. “Bunlar işçi hareketi içindeki gerçek burjuva ajanları, kapitalist sınıfın mülazımları, reformizmin ve şövenizmin gerçek kanallarıdır.” (Lenin, *Seçme Yapıtlar*, c.5, s.12)

İşçi sınıfının tek gerçek siyasal partisi komünist partisidir. Öteki hiçbir parti işçi sınıfının gerçek partisi değildir. “Komünist partisi işçi sınıfının en yüksek siyasal örgütü, genel kurmaylığı, öncü koludur.” Parti, proleter diktatörlüğünün aracıdır. Biz böyle bir partinin Türkiye’de yalnızca Türkiye Komünist Partisi olduğunu kanıtlayacağız.

İşçi sınıfının birliğinden ne anlamalıyız?

a) İşçi sınıfının birliğinden sayısal birlik anlaşılmalıdır. İki milyon işçi var, iki milyonu da aynı tutumda olacak. Kapitalizm koşullarında işçi sınıfının sayısal birliğini kurmak olanaksızdır.

b) İşçi sınıfının birliğinden, komünist partilerinin, sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle işbirliği de anlaşılabilir. İşçi sınıfının birliği için komünist ve sosyal-demokrat, sosyalist partilerin işbirliğini koşul koymanın bir tek anlamı olur. İşçi sınıfını ve komünist partisini burjuva düzenine bütünlemek.

İşçi sınıfının birliğinden, onun Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde çalışan partisinin güçlenmesini anlıyoruz. Kimilerine fazla sekte gelecektir ama bizim işçi sınıfının birliğinden anladığımız budur. İşçi sınıfının gerçek birliği, onun kendi partisi olan komünist partisi içinde

ve çevresinde örgütlenmesi ile söz konusu olur.

Tarihsel deneylere baktığımız zaman, örneğin Doğu Avrupa'da görüyoruz ki, İkinci Dünya Savaşı sonrasında komünist partileri, oradaki bazı sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle birleşiyorlar. Ya Sosyalist Birlik Partisi adını, ya da İşçi Partisi adını alıyorlar. ADC'de, Polonya'da, Macaristan'da böyle. Buradan soru gelebilir, işte birleşmiş denebilir. Bu deneyleri anlamaya çalışırken tarihsel koşulları unutmamak gerekir. Ancak baştan söyleyelim, böyle birliklere biz her zaman varız. Çünkü bu birlik Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üstündedir. İki taraf da birer adım atıp ortada birleşmiş, ya da komünist partisi ötekilerin platformunu kabul etmiş değildir. Ötekiler onun konumunu kabul etmiştir. Bunu yaptıktan sonra bir ayrılığımız kalmıyor.

Tarihsel koşullar dedim. Kolay olabileceğini hiç düşünmeyin diye. O gelişme çok kendine özgü koşullar altında ortaya çıktı. Kızıl Ordu'nun faşizmin belini kırmasıyla Doğu Avrupa'da ilerici hareketin önünde duracak bir gücün o an için olmayışı, Kızıl Ordu'nun o ülkelerdeki somut varlığı... Ne yapacak sosyal-demokrat parti? Buna rağmen o partilerde de ayrılık çıktı. Sol kanat kaldı. Sağ kanat kaçtı Batı'ya. Bugün Radio Free Europe'u vs., yönetenler işte o kaçanlardır. Bugün Sosyalist Enternasyonal'in yarısına yakını işte bu Doğu Avrupa ülkelerinin sosyal demokrat partileridir. Entelejans servislerinin, üniver-

sitelerin Doğu Avrupa bölümlerinin başlarına geçmişlerdir.

Komünist partisi ile, özünde işçi sınıfının burjuva partileri olan bu işçi partileri arasında kurulacak birliğin devrim kavgasında yararlı olacağı durumlar ortaya çıkabilir. O zaman bu yönde ısrarlı çaba harcanır. Ancak bir kez bu birlik işçi sınıfının gerçek siyasal birliği anlamına gelmez. İkincisi, hiç değişmez koşul, komünist partisi ile ötekiler arasında bu birlik, komünist partisi güçlü olduğu oranda gerçekleşir ve daha doğru-devrimci bir çizgide olur. Herşeyin altında komünist partisinin gücü yatar.

2.2. Lenin'den iki yazı ve cephe anlayışımızın özeti

Önce Lenin'den iki yazı okuyalım. Cephe ile doğrudan bağlı değil ama konunun mantığı bu yazılarda çok güzel görülebilir.

Yazıların birincisi, "*Çok Fazla Ödedik*" başlıklı yazı. 1922'de yazılmış. İkinci yazı, "*Kolçak'a Karşı Kazanılan Utkuya İlişkin Mektup*". Cephe konusunun mantığını anlamada bu iki yazı çok yararlı olabilir. Farklı ortamlarda farklı tutum fakat altında her zaman aynı anlayış duruyor. Şimdi okuyalım:

"Düşünün ki bir komünistin, oldukça büyük bir işçi toplantısında burjuva

ajanlarının kendi propagandalarını yürütükleri binaya girmesi gerekiyor. Binaya giriş için burjuvazinin bizden yüksek bir fiyat istediğini varsayalım. Eğer fiyat üzerinde önceden anlaşmaya varılmamışsa, tabii ki parti kasasına çok ağır yük olmaması için pazarlık etmeliyiz. Binaya girmek için çok para ödersek, kuşkusuz yanlış yapacağız. Ama yüksek bir fiyat ödemek, hiç olmazsa doğru dürüst pazarlık etmeyi öğrenene dek, önceleri hep tümüyle burjuvazinin en sadık dostları reformistlerin, söz gelimi, özel 'malı' olmuş işçilere konuşma yapma fırsatını reddetmekten daha iyidir.

"Bu benzetme, bugünkü Pravda'da Berlin'den gelen bir telgrafi okuyunca aklıma geldi. Telgraf, üç Enternasyonal temsilcileri arasında ulaşılan anlaşmanın koşullarını bildiriyordu.

"Kanımca bizim temsilcilerimiz şu iki koşulu kabul etmekle yanlış yaptılar: Birincisi, Sovyet Hükümeti'nin kırkyedi Sosyalist Devrimci'nin yargılanmasında ölüm cezasını uygulamaması; İkincisi, Sovyet Hükümeti'nin üç Enternasyonal'in temsilcilerine mahkemede bulunma izni vermesi. Bu iki koşul, devrimci proletaryanın gerici burjuvaziye verdiği siyasal bir

ödünden başka bir şey değildir. Bu tanımın doğruluğundan kuşkusu olan varsa, o zaman, bu kimsenin siyasal toyluğunu açık etmek için ona şu soruları sormak yeterlidir. Britanya hükümeti ya da bugünün bir başka hükümeti, üç Enternasyonal'in temsilcilerinin, ayaklanma suçuyla yargılanan İrlandalı işçilerin mahkemesine gitmelerine izin verir miydi? Ya da kısa bir süre önce Güney Afrika'da ayaklanmaya karışmış işçilerin mahkemesine? Britanya hükümeti, veya aynı ya da benzer durumdaki başka bir hükümet, kendi siyasal karşıtlarını ölüm cezasına çarptırmamaya söz vermeyi kabul eder miydi? Bu sorular üzerinde biraz düşünmek, insanın şu basit gerçeği anlamasını olanaklı kılmaya yeterli olacaktır. Dünyanın her yerinde gerici burjuvazi ile devrimci proletarya arasında savaşım sürüyor. Bu olayda, bir tarafın temsilcisi Komünist Enternasyonal, öteki tarafa, yani gerici burjuvaziye siyasal bir ödün veriyor. Zira dünyada herkes (bu apaçık gerçeği saklamak isteyenlerin dışında) Sosyalist Devrimci'lerin Komünist'lere ateş ettiğini, onlara karşı isyan örgütlediğini ve bunu, uluslararası gerici burjuvazinin tümüyle fiilen, kimi zaman da resmen,

suç ortağıdır. Bu, yalnızca tek tük "Sorulması gereken, karşılığında uluslararası burjuvazi bize ne ödün verdi? Bu soruya yalnızca tek bir yanıt olabilir ve o da bize hiçbir ödün verilmediğidir.

"Bu apaçık gerçeği, ancak sınıf savaşımının bu basit ve açık doğrusunun önüne sis perdesi çeken, emekçi yığınların gözlerini buğulandıran savlar örtbas edebilir. Üçüncü Enternasyonal temsilcilerinin Berlin'de imzaladıkları anlaşmayla biz uluslararası burjuvaziye iki siyasal ödün verdik. Karşılığında hiçbir ödün almadık.

"İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonnallerin temsilcileri, uluslararası burjuvaziye devrimci proletaryaya bazı siyasal ödümler vermeye zorlamayı kesinlikle reddederek, ya da en azından hiçbir girişimde bulunmayarak, proletaryadan burjuvazinin yararına ödün koparabilmek için şantajcılık yaptılar. Tabii ki, bu yadsınmaz siyasal gerçek kurnaz burjuva diplomatları (burjuvazi sınıfının üyelerini iyi diplomat olmaları için yüzyıllardır eğitiyor) tarafından örtbas edildi; ama bu girişimleri, gerçeği zerre kadar değiştirmez. İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal temsilcilerinin burjuvaziyle doğrudan ya da dolaylı bir danışıklı döğüş içinde

olup olmadıkları bu olay için onuncu dereceden önemde bir sorundur. Onları doğrudan danışıklı döğüş içinde olmakla suçlamıyoruz. Doğrudan mı yoksa oldukça karışık, dolaylı bir bağ mı olduğu sorusunun olayla hiçbir ilgisi yoktur. İlgisi olan tek nokta, İkinci ve İkibuçuguncu Enternasyonal temsilcilerinin baskısı ile Komünist Enternasyonal'in uluslararası burjuvaziye siyasal bir ödün vermiş ve karşılığında hiçbir ödün koparmamış olmasıdır.

“Bundan ne sonuç çıkarılmalıdır?”

“Birincisi, Komünist Enternasyonal'i temsil eden Radek, Buharin ve öteki yoldaşlar yanlış hareket ettiler.

“Sonra, buradan çıkarak onların imzaladıkları anlaşmayı yırtıp atmamız mı gerekmektedir? Hayır, sanırım böyle bir sonuç çıkarmak yanlış olur. Anlaşmayı yırtıp atmamalıyız. Yapmamız gereken, bu seferinde burjuva diplomatlarının bizimkilerden daha hünerli çıktıklarını ve gelecek sefere, eğer giriş ücreti önceden saptanmamışsa, daha ustaca pazarlık ve manevra yapmamız gerektiğini anlamamızdır. Karşılığında uluslararası burjuvaziden, Sovyet Rusya'ya ya da uluslararası proletaryanın kapitalizme karşı savaşıyan öteki bölük-

lerine aşağı yukarı eşit miktarda ödün almadan, uluslararası burjuvaziye ödün (bu ödünlere araçlar ne denli ustaca gizlemiş ve ne türden olursa olsun) vermemeyi kural olarak koymalıyız.

“Birleşik cephe taktiklerine karşı olan İtalyan Komünistleri ve Fransız Komünistlerinin bir bölümü ve Sendikalistler, yukarıdaki tartışmadan, belki birleşik cephe taktiklerinin yanlış olduğunu çıkaracaklardır. Ama açıktır ki, böyle bir sonuca varmak yanlış olur. Eğer komünist temsilciler binaya girişte, çok az da olsa konuşma yapmak fırsatını buldukları, şimdiye dek reformistlerin özel ‘malı’ olmuş işçiler için çok para ödemişler böyle bir yanlış gelecek sefere düzeltilmelidir. Ama bu oldukça iyi korunan, parmaklıklı binaya giriş için tüm koşulları, ya da ödemeyi reddetselerdi, bu kıyaslanmayacak denli daha büyük bir yanlış olurdu. Yoldaş Radek, Buharin ve ötekilerin yaptıkları yanlış ciddi bir yanlış değildir. Bizim tek riskimiz Sovyet Rusya’nın düşmanlarının bazı kişileri öldürmeye yönelik, başarılı olabilecek birkaç girişimde bulunmak için Berlin Konferansı’nın sonucundan cesaretlenmeleri ve bu gibi konferansların komünistlerin geri ateş

etmelerini engelleyeceği hesabıyla komünistlere ateş edebileceklerini önceden bilebilmeleridir.

“Olaylar ne olursa olsun, bize kapalı olan binada bir gedik açtık. Hiç olmazsa Radek yoldaş en azından Versay anlaşmasını kaldırma istemini gösterinin belgileri arasına katmayı İkinci Enternasyonal’in nasıl reddettiğini işçilerin bir kesimine göstermeyi başardı. İtalyan komünistlerinin ve Fransız komünist ve sendikalistlerinin bir bölümünün düştüğü büyük yanlış, kendilerinin öğrendiği bilgiyle kendilerinin tatmin olmalarıdır. Onlar, İkinci ve İkibuçuguncu Enternasyonal temsilcilerinin ve aynı zamanda Paul Levi, Serati ve ötekilerinin burjuvazinin çok kurnaz ajanları ve etki araçları olduklarını yeterlice bildikleri için kendilerinden memnundurlar. Ama bunu gerçekten bilen ve önemini gerçekten anlayan halk ve işçilerin sayısı İtalya’da, Britanya’da, ABD’de ve Fransa’da kuşkusuz azınlıktadır. Komünistler kendi yağlarında kavrulmamalıdırlar, burjuva temsilcilerinin işçileri etki alanında tuttuğu yasak binalara sızmayı öğrenmeli, fedakârlık yapmaktan çekinmemeli ve yanlış yapmaktan korkmamalıdırlar. Her yeni ve güç girişimde yanlışlar yapmak

kaçınılmazdır. Bunu anlamayı reddeden, bunun nasıl yapıldığını öğrenmeyi istemeyen komünistler işçilerin çoğunluğunu kazanmayı umamazlar. En azından çoğunluğu kazanma işine engel oluyor, onu yavaşlatıyorlardır. Komünistler ve işçi devriminin gerçek savunucuları için bu kesinlikle affedilemez.

“Bir kez daha yineleyelim. Diplomatların şahsında burjuvazi, Komünist Enternasyonal temsilcilerinden daha akıllı çıktı. Berlin Konferansı’ndan çıkan ders budur. Bu dersi unutmayacağız. Bundan gerekli tüm sonuçları çıkaracağız. İkinci ve İkibuçuguncu Enternasyonallerin temsilcileri birleşik cephe gereği duyuyorlar çünkü bizi aşırı ödünler vermeye iterek zayıflatmayı umuyorlar. Hiçbir ödeme yapmadan bizim komünist binamıza girmeyi umuyorlar. İşçileri, reformist taktiklerin doğru, devrimci taktiklerin yanlış olduğuna inandırmak amacıyla birleşik cephe taktiklerinden yararlanmayı umuyorlar. Biz de işçileri bunun tam tersine inandırmak için birleşik cepheye gerek duyuyoruz. Kusuru, yanlışları yapmış olan komünist temsilcilerimizde ve partilerde bulurken, aynı zamanda bu yanlışlardan ders çıkarmaya ve ilerde bunların yinelen-

mesini önlemeye çalışacağız. Ama hiçbir koşul altında, bizim komünistlerimizin yaptıkları yanlışın sorumluluğunu, tüm dünyada ilerleyen sermayenin saldırısıyla karşı karşıya olan proleter yığınlarına atmayacağız. Bu yığınlara kapitalizme karşı savaşımalarında yardımcı olmak, onların uluslararası ekonomide ve siyasetteki iki cephenin “şeytanca mekanizmasını” anlamaya yardım etmek için birleşik cephe taktiklerini benimsedik. Ve bu taktikleri sonuna dek izleyeceğiz.” (Lenin, *Toplu Yapılar*, İngilizce basım, c.33, s.330-334).

İkinci yazı olan “*Kolçak’a Karşı Kazanılan Utkuya İlişkin Mektup*”da bizi asıl olarak dördüncü ders ilgilendiriyor ama tümünü okuyalım.

“Yoldaşlar, Kızıl Birlik’ler Urallar bölgesinin tümünü Kolçak’tan kurtardı ve Sibirya’yı kurtarmaya girişti.

“Uralların kurtuluşuna ve Kızıl Birliklerin Sibirya’ya girişine hepimiz sevindiğimiz halde, güven duygusunun verdiği uyuşukluğa kendimizi kaptırmamalıyız. Düşman daha yıkılmış olmaktan uzaktır. Kesin olarak kırılmış bile değildir.

“Kolçağı, Japonları ve öteki yabancı

haydutları Sibiry'a'dan sürmek için her çaba sarfedilmelidir. Düşmanı yok etmek, onun tekrar haydutluğa başlamasını önlemek için daha çok çaba gerekmektedir.

"Bu nasıl elde edilecek? Uralların ve Sibiry'a'nın üzücü deneyiminden ve aynı zamanda dört yıllık emperyalist savaşın yıkımından geçmiş tüm ülkelerin deneyiminden bizim için çıkarılacak ders yok değildir.

"İşte, bu deneyimden tüm işçilerin ve köylülerin, tüm emekçi halkın çıkarması gereken... *beş ana ders.*

"*Birinci ders,* işçi ve köylülerin iktidarını haydutlardan, yani kapitalist ve toprak ağalarından korumak için güçlü bir Kızıl Ordu gerekiyor...

"Dolayısıyla, kendini Kolçak yönetiminden kurtarmayı ciddi olarak isteyen herkes tüm enerjisini, araçlarını ve yeteneğini hiç kismadan Kızıl Ordu'yu kurma ve güçlendirme görevlerine adanmalıdır...

"*İkinci ders,* devletin büyük tahıl stokları olmadan Kızıl Ordu güçlü olamaz, çünkü bu olmadan orduyu özgürce hareket ettirebilmek ya da doğru dürüst eğitmek olanaksızdır. Bunsuz, ordu için üretim yapan işçilere bakamayız.

(...)

“Üçüncü ders, eğer Kolçak ve Denikin tamamen yokedilecekse, en sıkı devrimci düzen sağlanmalı, Sovyet hükümetinin yasa ve emirlerine sadakatla uyulmalı ve herkes tarafında uyulması için de özen gösterilmelidir.

(...)

“Dördüncü ders. Değit yalnızca Kolçak hareketinin önemsiz şeylerle başladığını unutmak, aynı zamanda Menşeviklerin (‘Sosyal Demokratlar’) ve S.D.’lerin (‘Sosyalist Devrimciler’) onun doğuşuna yardım ettiklerini ve onu doğrudan desteklediklerini unutmak da suçtur. Siyasal partileri sözleriyle değit, işleriyle yargılamayı öğrenmenin artık zamanı geldi.

“Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler kendilerine sosyalist diyorlar ama gerçekte karşı devrimcilerin suç ortağıdırlar. Toprak ağalarının ve kapitalistlerin suç ortağıdırlar. Bu, yalnızca tek tük olaylarla değit, Rus devrim tarihinde iki büyük dönemde, pratikte kanıtlanmıştır: 1) Kerenski dönemi, 2) Kolçak dönemi. Her iki keresinde de Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler bir yandan ‘sosyalistlik’, ‘demokratlık’ taslarken, gerçekte beyaz muhafızların suç ortağı rolünü oynadılar. Şimdi ‘yeniden denemelerine’

izin vermemizi öneriyorlar. Ama biz onlara inanacak ve verdiğimiz izne de 'birleşik sosyalist (ya da demokratik) cephe' adını takacak kadar aptal mı olacağız? Menşeviklerle ve Sosyalist Devrimciler'le bir 'birleşik cephe'nin, Kolçak'ın suç ortaklarıyla birlik demek olduğunu anlamayan, soyutlanmış birkaç kişi dışında, köylüler hâlâ var mı?

"Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler yanlışlarını anlamışlar ve burjuvaziyle tüm bağlaşıklıklarını inkâr etmişlerdir diye karşı çıkılabilir. Ama bu doğru değil. Öncelikle, sağ Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler böyle bir bağlaşıklığı inkâr etmiş değillerdir ve bu 'sağları' ayıran belli bir çizgi de yoktur. Böyle bir çizgi 'sol' Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler yüzünden yoktur; çünkü 'sağlarını' lafla 'lanetledikleri' halde, Menşevik'lerin ve Sosyalist Devrimciler'in en iyileri bile, tüm dediklerine rağmen, gerçekte ötekilerle kıyaslanınca çok güçsüzdürler. İkincisi, Menşevikler'in ve Sosyalist Devrimciler'in en iyilerinin bile savundukları, gerçekte, burjuvaziye, Kolçak'a ve Denikin'e yardımcı olan ve onların kirli ve kanlı kapitalist işlerini maskeleyen yarayan *Kolçak* fikirleridir. (...) Kendi ülkemizde

de görüyoruz ki Kolçak, Denikin, Yudenic ya da herhangi bir başka general, kolayca 'demokratik' vaatlerde bulunuyor. Sözlü vaatlere dayanarak bilinen bir hayduta yardım eden bir adama güvenebilir miyiz? Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler, istisnasız hepsi, bilinen haydutlara, dünya emperyalistlerine yardım ediyorlar. *Onların* devlet erkini, *onların* Rusya'ya karşı kampanyalarını, *onların* egemenliğini ve *onların* siyasetini parlak renklerle boyamak için sahte demokratik belgiler kullanıyorlar. Tüm Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler, kapitalistlere ve onların önderleri Kolçak'a ve Denikin'e ödün vermemiz koşuluyla bize 'bağlaşıklık' öneriyorlar. Örneğin, (tüm Antant'ın, bağlaşıklık içindeki tüm en zengin ülkelerin, Rusya'da entrikalar düzenleyen mülti milyonlarının terörüyle yüzyüze olduğumuz bir zamanda) 'terörden vazgeçmemiz' için, ya da tahıl ticaretine özgürlük yolunu açmamız için vb. Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimciler'in bu 'koşulları' sonunda şuna varır: 'Biz, Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler, kapitalistlere doğru yatıyoruz ve kapitalistlerin her ödünden yararlanarak savaştıkları Bolşeviklerle de 'birleşik cephe' istiyoruz.' Hayır, sevgili

Menşevik ve Sosyalist Devrimci baylar, artık Rusya'da size inanabilecek adam aramayın. Rusya'da, sınıf bilinçli işçiler ve köylüler artık anladılar ki Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler beyaz muhafızların suç ortağıdır — kimileri bilerek ve ard niyetle, kimileri aptalca ve eski yanlışlarda direndikleri için, ama yine de beyaz muhafızların suç ortağıdır.

"*Beşinci ders.* Eğer Kolçak ve onun yönetimi yokedilecekse ve geri dönmelerine izin verilmeyecekse, tüm köylüler ve işçi devletinden yana seçimlerini tereddütsüz yapmalıdırlar...

"Ya toprak ağalarının ve kapitalistlerinin diktatörlüğü (yani, demir yönetimi) ya da işçi sınıfının diktatörlüğü.

"Orta yol yoktur... Dünyanın hiçbir yerinde orta yol yoktur, olamaz da. Ya burjuva diktatörlüğü (...) ya proletarya diktatörlüğü. Bunu tüm 19. yüzyılın tarihinden öğrenmemiş kimse umutsuz bir sersemdir..."

Lenin'den okuduğumuz bu iki yazı cephe konusunun mantığını çok güzel vermektedir. Bize düşen, bu mantığı çıkarmaktır: *İşçi sınıfının hegemonyasına destek olacak cephe!* Çünkü proleter hegemonyası gerçekleşmeden toplum kurtuluşa gitmeyecektir:

İşte bizim cephe anlayışımız!

2.3. Cephe ve Proletarya Hegemonyası

Kökenine bakarsak, hegemonya Yunanca bir sözcüktür. Antik çağda kent devletleri konfederasyonu içinde bir kent devletine *hegemon* denirmiş. Otoritesine ötekiler tarafından etkili bir biçimde meydan okunmayan kent devleti hegemon olurmuş.

Bunu genellersek, sınıf siyasetinde sözcük anlamıyla hegemonya, yöneticiliğini, liderliğini az ya da çok muhalefetle, ama etkili bir meydan okuma olmadan öteki sınıflara kabul ettirme demektir. *Toplumsal anlamda hegemonya, halkın aktif çoğunluğu arasında benimsemek demektir.*

Felsefi anlamda hegemonya *zorun örgütlenmesi* demektir. Siyasal anlamda ise halkın aktif çoğunluğunun benimsemesi sağlanarak zorun örgütlenmesi demektir.

Proletarya açısından hegemonya gereksinimini doğuran şey, kendi dışında başka ezilen sınıfların da varlığıdır. Bunlarla birlikte ortak düşmanın üstüne yürüme gereğidir.

2.3.1. Hegemonyayı sağlama ve devrimi ilerletme sorunu

Devrimde, devrimci hareket içinde işçi sınıfının hegemonyası nasıl sağlanır? Geliyor herşey buna bağlanıyor.

Oportünist cephe programı şöyle diyor: "Ortak cephe programı uğrunda en iyi savaşılan öncü olur." Cephe içinde ortak çıkarlar uğrunda, ortak ilkeler üstünde en iyi savaşılan öncü olur demek doğru değildir. Neden böyle olacak? Bir yanda diyelim CHP, yanında komünist partisi var. Bir konuda anlaşılır. Eğer aynı hedef üstünde en iyi çalışılacaksa sen insanüstü çalışmışsın, ama ötekisi zaten büyük bir güç. Onun üyeleri günde iki saatini verse, yapacağı şey çok büyük. Demek ki hegemonyayı sağlamanın başka bir yolu, başka bir mantığı olması gerekir. Bir masaya oturacaksın, ortak kağıtlar imzalayacaksın ve bu ortak kağıtlar için en iyi çalışmayı koyarak öncü olacaksın. Bu bizi uyutmak içindir yalnızca. Komünistleri uyutmak içindir böyle şeyler. Burjuvazinin kuyruğuna takmak içindir. Böyle olmaz. Bunun başka bir mantığı olması gerekir. Ve de vardır. *İki Taktik*'i dikkatli okumalıyız. Hep okuyoruz ama bu gözle bir daha okumalıyız.

Hegemonya herşeyden önce siyasal bir kavramdır. Güç sorunudur, ama siyasal bir kavramdır. Özü yığınların seni izlemesi, senin koyduğun yoldan yürümesi demektir. Dolayısıyla, *özü ideolojiktir*. Böyle

olunca, işçi sınıfının, komünist partisi eliyle hegemonyayı sağlaması için, yani yığınların onun peşinden yürümesi için, birlikte iş yaptığı ya da yapamadığı, o alanda varolan güçlerin *tutarsızlığını* yığınlara gösterebilmesi gereklidir. Aynı şeyler için daha iyi çalışmak değil, *kendisini ayırabilmek*. Cephe içinde renk farklarını ortadan kaldırmak değil, tersine kendi rengini daima öbür renklerden ayırmak. Her konuda.

Buradan devrimi ilerletmeye geleceğim. Bağlaşıklıklarının nefessizliğini emekçi yığınlara göstererek onların gerçek sınıf kavgasına yönelmelerini, yani hegemonyayı sağlamak, aynı zamanda devrimi ilerletmek demektir. İki başlı güreştir bu.

Bir örnek alalım. İş saatlerinin düzenlenmesi istemi. Diyelim ki oniki saat çalışılıyor bir ülkede. Komünist partisi, sekiz saat olmalı diyor. Somut durumlara bağlı olarak sosyal demokrat parti anında kabul edebilir. Fakat genel olarak, tarihsel deneyimlerden çıkan sonuç, işçiler bu haklı istemi benimsemeye başlayınca kabul edecektir. Onlar sekiz saati kabul edince oportünist cephe anlayışı gibi, "geriye kalıyor ortak hedef için onlardan daha iyi çalışmak" dedik mi yandık. Koskoca bir gücün içinde eriyiveririz. "Yedi saat" diyeceğiz. Yedi saati bu kez daha zor kabul ederler. Ama bağlaşığımız da pragmatiktir. Baktı ki yığınlar yedi saat belgisini tutuyor, yürüyüşler, grevler başlıyor, büyük olasılıkla kabul edecektir yedi saati.

Yine orada durmak yoktur. (Tabii bu örnekle işin mantığını vermeye çalışıyorum. Yoksa örneğimiz pek

şanslı bir örnek değil.) Adım adım bağlaşıklarını ilerletmek (ya da ilerletmemek ama hedefleri yığınlara benimsetmek) aynı zamanda devrimi derinleştirmek olmuyor mu? İlk başta dursaydın, sekiz saat devrimci istemlerinden biri olacaktı. Sonra, o ilerleyiş sürecinin kargaşası kararsızlığı içinde halkı temsil ettiğini söyleyen güçlerin nefessizliğini gösteriyorsun, her seferinde daha fazla emekçiyi aydınlatıyorsun. Lenin'in üstün dehası burada yatıyor. Lenin bu tutumu şöyle anlatıyor: "Devrimi *ilerletmek*, devrimi monarşist burjuvazinin uygun gördüğü sınırlardan öteye götürürebilmek için, burjuva demokrasisinin 'tutarsızlığını' kıracak belgileri aktif olarak ortaya atmak, kesinlikle belirtmek ve öne çıkarmak gerekir." (Lenin, c.9, s.45)

Demek ki hegemonyayı sağlamanın anahtarı en başta izlenen siyasettedir, tutumdadır. Çeşitli partiler, çeşitli siyasal hareketler var. Bunların hepsi hegemonya için çarpışıyor. Siyasal hareket o demektir. Her adımda bu "kurtarıcı"ların nefessizliğini gösterecek belgilerle çıkmak gerekir.

Yalnız, Lenin'in bu yaklaşımı hangi anlamda kullandığını iyi anlamalıyız. Yoksa şu mantığa gideriz: hegemonya yalnızca böyle öteki hareketlerden daha ileri hedefler öne sürerek sağlanır. Burada kalırsa unutmayalım ki bir sürü küçük burjuva, kökleriyle, kafalarıyla üretimden kopuk gurup var. Bunlar için "en ileri" belgileri atmak oyuncaktır.

Lazın hikayesini biliriz. Mahkemeye çıkmış, "şu

adam tavuğumu çaldı” demiş. Adam ise, “yargıç bey, ben bu kişiyi tanımıyorum” demiş. “Sen beni tanımayısın”. “Tanımıyorum”. “Sen beni tanımayısın?” “Tanımıyorum”. “Ben de seni tanımayırım”.

Onun gibi birşey. Adam iki saat dedi, ben birsaat dedim. Kırkbeş dakika dedi. Daha ileri hedef? Hiç çalışmayacağız! Daha ileri belgiyi öyle anlamıyoruz. *Ortama en uygun, en doğru belgi* olarak en ileri belgi.

Yığınlar düzeyinde baş silahımız, en önemli silahımız, bilimimizdir. Bununla doğruları görmek ve *kendi deneyimleri* üzerinden onlara ulaştırmak görevimizdir. Ancak tek başına bu da yetmez. Bu noktada kalan bir anlayış da Gandi'nin pasifist hareketine benzer. Yalnızca doğruları söyleyerek başarı kazanılmaz. Çünkü onun karşısında da güçler vardır. Her zaman akıl yürütmeye yetecek denli argüman vardır.

Ayrıca tüm dünya deneyleri birşeyi tartışmasız gösteriyor: Doğruları söylemeyen hareketler de hegemon olabiliyor. Hegemonya sağlamak için doğruları savunmak zorunlu değildir. Yanlısları savunanlar da görüyorsunuz ki hegemondur. Ve ne yazık ki, dünyanın her yanında büyük çoğunluğuyla yanlış görüşleri savunanlar hegemon durumdadır. (Öyle bir hegemonyayı ne için isteyeceğiz? Doğru görüşlerden koparılmış hegemonya yalnızca enerjiyi boşa tüketmeye yarar. Doğru görüşler ile hegemonya, aslında iki ayrı unsurdur ama *komünistler için birleşmiştir*. Ancak ikisi birlikte komünistler için anlamlıdır. Ve de komünistlerin elinde doğru görüşler

hegemonyanın sağlanmasında en önemli, *en temel* silahtır.)

Sınıflar düzeyinde kafa karıştıracak bir sorun yoktur. Proletarya hegemonyası işçi sınıfının kendi iradesini ötekilere kabul ettirmesidir, benimsetmesidir. Fakat bu soyut bir sözdür. Yaşamda nasıl oluyor? En başta işçi sınıfı partisinin ve onun çevresini sarmış yan örgütlerinin aracılığıyla oluyor. Komünist partisi hegemonyayı sağlayana dek hegemonya ortada mı duruyor? Siyaset boşluk tanımaz demek, hegemonya boşluk tanımaz demektir. Demek ki geçici durumlar dışında asıl sahibi gelene dek hegemonya başkasındadır. Öyleyse kimdedir? En doğruyu söyleyende midir? Hayır, en güçlü olandadır.

Her araçla, her silahla boğuşmak gerekiyor. Bizim öteki hareketlerden farkımız, bu kavgayı doğruyu söyleyerek, doğruyu egemen kılmak için ve ulaşabildiğimiz oranda bu doğrunun insan kafasında yol açacağını bilerek yürütmemizdir.

İlahi bir gücün varolduğunu düşünsek. Dese ki, "çocuklarım bu oyun şöyle oynanacak: Kimse kimseye dokunmayacak, herkes herkesin söylediğini dinleyecek, olaylar hangisinin doğru olduğunu gösterecek, kim doğru söylemişse onun sözü üç kez geçecek". Böyle bir ilahi güç olsa o zaman siyasetin tüm rengi değişirdi. Ama yok!

Proletarya diktatörlüğünü, proletarya hegemonyasını kağıtlarda, kitaplarda gördüğümüz zaman alıp kabul ediyoruz. Yaşamın içinde nasıl uygulandığına

geldiğimiz zaman, hele proletarya diktatörlüğüne geldiğimiz zaman o çirkin tarafı içinde göreceğiz. Canlar yanıyor, haklı gidiyor, haksız gidiyor. Bununla birlikte gördüğümüz zaman, Lenin'in dediği gibi pek çok entellektüelin midesi bulanacak, kusacak. Bu uğrağa geldiğimiz zaman mideler pek kaldırmayacak. (Daha şimdiden kaldıramayanlar çıkıyor.) Hiçbir hayalle kendimizi aldatmayalım. Oyunun kurallarını biz çizmiyoruz, binlerce yıldır çizilmiş. Sınıflı toplumun gerçeği olarak çizilmiş. Ancak bunun içinde yürüyerek bu pisliği kaldırabiliriz.

İdeolojiyi en başa almadan yalnız zoru örgütlemeye çalışanlar sokak kabadayısıdır, bizim için söz konusu değildir. (Aramızda ideolojik görüşü yeterli olmayan yoldaşlar az değildir, ama bütün olarak baktığımızda bizim kadar ideolojik anlayışı derinleşmiş bir başka örgüt yoktur.) Fakat sorun bu kadarla bitmiyor. Lenin, oportünistlerle tartışmasında, "halkın sempatisini kazanırsan güçlüsün değil, güçlü isen halkın sempatisini kazanırsın" diyor. Bu deyişi, Lenin güçten yola çıkıyor sempatiye ulaşıyor, oportünist sempatiden yola çıkıyor güce ulaşıyor gibi mekanik anlamıyoruz.

Bugün de, dün de, evvelki gün de negemonya zor sorundur ama üstünde örtüler vardır. İşler kızıştıkça örtüler lüks olur. Örtüyü çekince altından kılıç ortaya çıkar.

Hegemonya her zaman vardır. Ele geçiriliş biçimi, uygulanış biçimi ve amaçları ortama göre

değişir. Sınıf savaşımı kızıştıkça, hegemonyayı ele geçiriş ve hegemonyayı ne için kullandığın sorunlarında şiddet daha açık ortaya çıkar. İşler kızıştıkça hegemonyanın zorun örgütlenmesi olduğu daha açık ortaya çıkar.

Zoru örgütlemenin somutta gerçekleşmesi çeşitli biçimlerde olabilir. Örneğin, komünist partisi, emekçilerin öteki partileriyle uzlaşmasa bile onların tabanlarını kazanıp gidebilir. Örneğin köylü partisi belgi atıyor tutmuyor, miting yapıyor kimse gelmiyor. Komünist partisi toprakları işgal edin diyor, köylü toprağı işgal ediyor. İşçi sınıfı hegemonyası sağlanmış demektir. Bu en kestirme yoldur. Çoğu zaman öyle olmuyor. Ancak hangi biçimde gerçekleşirse gerçekleşsin hegemonya çeşitli sınıf ve katmanlar adına siyasette var olan örgütler arasındaki boğuşma içinde ortaya çıkıyor. Bunun ise militanlar açısından tek bir anlamı vardır: Hele bizimki gibi bir ülkede, hegemonya kıran kırana kavga demektir. Bunun başka yolu yoktur.

Özetlersek, hegemonya zorun örgütlenmesi demektir. İşçi sınıfı açısından halkın aktif çoğunluğunun işçi sınıfının, onun partisinin iradesine kazanılması demektir. Bu, en doğru hedeflerle yürüyerek ve her türlü silahlı savaşarak ve tüm öteki örgütlerden farklılığını, bağımsızlığını koruyarak sağlanır.

Zor kullanımına teorik kılıflarla, teorik gerekçelerle karşı duran hiçbir hareket işçi sınıfını yönetmeye layık değildir. Devrimin kendisi şiddettir. Ancak

bundan korkmayanlar tarafından kazanılır.

2.3.2. Üç soru

Hegemonyayı sağlayamadın mı, (yani devrimi de ilerletmedin mi) ne olur? Sosyal demokrasinin reformizmi, oportünizmin kapitalizmle uzlaşan tutarsız siyaseti karşısında ellerin kolların bağlı kalırsın. Olayların gidişini değiştiremezsin. Kuyrukçu olursun. Yaşam insanın üzerine sürekli açmazlarla geliyor. Burada da açmaz. Ya hegemonyayı sağlayacak, başta yürüyeceksin, ya da kuyrukta yürüyeceksin. Ya devrimi ilerleteceksin ya da burjuva demokrasisi içinde eriyeceksin. Başka almaşık yok. Daha kısaltırsak, ya hegemonya, ya kuyrukçuluk. Başka nasıl olabilir, ya öndesin, ya arkadasın. Toplumsal savaşında mutlaka bir hegemon olacaktır.

Doğal olarak, bu sözünü ettiğimiz "kuyrukçuluk", oportünist parti ve akımların *bilinçli olarak* uyguladıkları kuyrukçuluktan farklıdır. Buradaki kuyrukçuluk, bilinçli seçim, izlenen siyasal taktik olarak değil, toplumsal gelişmelerin getirdiği *nesnel* bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Aslında doğrular her zaman basittir. Soruyu doğru sorabilmek. Soruyu sordun mu yanıtı açılır. Siyasal yaşamda ustalık doğru soruları sorabilmektir. Şimdi Lenin'den bu mantığı okuyalım:

“Şimdi bir soru çıkıyor: sosyal-demokrasi, olabilecek bu iki yoldan hangisinde tutarsız ve bencil burjuvazinin karşısında eli kolu bağlı kalacaktır? Hangisinde burjuva demokrasisi içinde büsbütün, ya da hemen hemen erimiş olacaktır?”

“Soruya hiçbir güçlük çekmeden karşılık verebilmek için bunun açıkça sorulması yeter.

“Burjuvazi çarlıkla uzlaşır, Rus devrimini çıkmaza sokarsa, o zaman tutarsız burjuvazi karşısında sosyal-demokrasi gerçekten eli kolu bağlı kalacak, o zaman sosyal-demokrasi, ‘burjuva demokrasisi’ içinde erimiş olacaktır. Şu anlamda ki, proletarya devrime kendi damgasını vuramayacak ve çarla proleterce, ya da Marks’ın bir zamanlar dediği gibi ‘plebçe’ hesaplaşamayacaktır.

“Proletarya ancak demokratik devrim tam zafere ulaşırsa ardıcısız burjuvaziyle savaşta eli kolu bağlı kalmayacak, ancak o zaman burjuva demokrasisi içinde ‘erimeyecek’ ve tüm devrime proleter damgasını, ya da daha doğrusu, proleterköylü damgasını vuracaktır.

“Kısacası, proletaryanın ardıcısız burjuva demokrasisi ile savaşta eli kolu bağlı kalmaması için, köylüleri devrimci

bilince yükseltebilecek, onların baskısını yönetebilecek ve böylelikle de ardıcıl proleter demokrasisini kendi başına uygulayabilecek kadar güçlü ve bilinçli olması gerekir." (Lenin, *İki Taktik*, c.9, s.58-60).

Bunların olabilmesi için devrim hareketi içinde öncülüğün, HEGEMONYANIN, kendi partisi olan KOMÜNİST PARTİSİ eliyle işçi sınıfına geçmesi ve onun tarafından uygulanması gerekir. Herşeyin altında işçi sınıfı partisinin gücü ve doğru siyaseti yatmaktadır.

İkinci soru: Ana hedef hegemonyayı sağlamak olduğuna göre, açıkça azınlıkta kalacağımız bir cepheye girebilir miyiz? Böyle bir soru klikçi, gurupçu, dar bir anlayışı yansıtır. Sorunu böyle koymak doğru değildir. Biz hegemonyayı "bizim" hegemonyamız olsun diye istemiyoruz. Toplumu ileriye götürecek tek anahtar olduğu için istiyoruz. Fakat öyle durumlar olabilir ki, güçsüz kalabileceğin halde, bunu bilerek cepheye girebilirsin. Lenin, toplumsal gelişmenin çıkarları hem partinin çıkarlarından, hem de hatta sınıfın tümünün çıkarından daha önde gelir diyor. Güçsüz de girebilirsin. Bunu güce dönüştürmek, hem nesnel ortamın, hem de öznel yeteneğinin sonucunda belirlenir.

Üçüncü soru: Şimdi bir temel soru daha var. Emperyalizme, tekellere ve faşizme karşı, başta işçi sınıfı olmak üzere, halkın en geniş birliğinin sağlandığı

bir cephe içinde, aynı zamanda nasıl hem işçi sınıfının hegemonyası, hem de cephenin dağılmaması sağlanacaktır? Cephe ile hegemonyayı uzlaşmaz kabul eden görüş. Bu da çok yanlıştır. Bir kez şunu söylemek gerekiyor ki, hegemonya biz istiyoruz diye ortaya çıkmış birşey değildir. Biz hegemonyayı hiç istemiyoruz desek, yine aynı soru durmaktadır.

Bakın Lenin bu konuda ne diyor:

“Bizim partimiz, öteki siyasal partiler gibi, kendisi için siyasal egemenliği amaçlıyor. Amacımız devrimci proletaryanın diktatörlüğüdür.” (Lenin, c.25, s.310)

İşçi sınıfı ben hegemonya istemiyorum dedi. Onun yerine bir başkası başa geçecek. O zaman sormak gerekir, bu hegemonyayla cephe nasıl bağdaşacak? Hiçbir siyasal birlik hegemonyasız olmaz. Hegemonyayla cephe ya da birlik fikirleri hiçbir zaman çelişmez. Tam tersine, işçi sınıfının güçlü olması, bağlaşıklık olabilecek güçlerin başını çekebilecek güçte olması, başarılı bir cephe için başlıca koşuldur. Hegemonyayı gerçekten sağlayacak bir güç olmadan kalıcı cepheler, birlikler kurulamaz. Cepheler kurulur. Toplumsal gelişme öyle getirir ki işçi sınıfının partisi de içine girer. Ama güçsüzlüğünü güce çevirmedikçe o cepheden hayır gelmez.

2.4. Türkiye devrimci güçleri arasında somut durum: Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC)

Türkiye devrimci güçleri arasında birlik-cephe konusundaki somut duruma geçmeden önce bir noktaya değinmek gerekir. Türkiye devrimci hareketine baktığımızda sınıf savaşımının hegemonu bir örgüt görmüyoruz. Belki üç-dört tane, birbirine alternatif hegemonya odağından söz edilebilir. Devrim hareketinde, *siyasal düzeyde*, 1960'dan bu yana gerçek bir hegemonun çıkamayışının çeşitli nedenleri ve çeşitli sonuçları vardır. Burada yalnızca bu durumun devrimci harekette dağınıklığı, parçalanmayı arttıran bir rol oynadığına değinelim.

Türkiye'de 1960'larda cuntacılarla, Avcıoğlu'larla MDD'cilerin bir-iki kez oynadıkları "güçbirliği" oyunu ve son yıllarda TİP-TSİP-TKP ("resmi")lerin sonuçsuz itişmeleri dışında ilk kez son dönemde ciddi bir cephe girişimi oldu. Dev-Yol ve PKK'nın girişimleriyle *Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi* (FKBDC) kuruldu. Bu cepheye çeşitli örgütler katıldı.

Geçen yılki konuşmamda şöyle demiştim:

"... eylem birliklerini, birleşmeleri, çoktan iflas etmiş örgüt ya da kadrolara (adlarını koruyarak ya da korumayarak, hiç farketmez) kan tazeleme yolunda ele alışı

reddediyoruz. Hangi düzeyde olursa olsun, gerçek birlikten başka herşeyi amaçlayan ağzı kalabalık '*birlik tüccarları*', devrim hareketi için bugün *en tehlikeli demagoglardır*. İşçi hareketi bu tüccarları, bu yeni türeyen tipi elinin tersiyle bir yana itmeden, bugünkü durumundan ileri gidemez." (R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, s.30-31)

Özellikle Dev-Yol ve PKK'nın davranışlarını dikkatle gözden geçiren ve sözü edilen yaklaşımı görmeyen yetkili kurullarımız oybirliğiyle FKBDC'ne katılma kararı aldı. Cephe platformunda katılmadığımız pek çok nokta olmasına karşın bunları "münazara" gerci yapmadık. Bugün gerekli olan cuntaya karşı ciddi bir çekim merkezi yaratmaktır, birlik hareketi geliştikçe yanlışlar zaman içinde temizlenir dedik. İngiltere'de, devrimci güçlere karşı tutumumuzu dostane(!) bulmayan, cephe konusuna önem vermediğimizi söyleyen beş insan, Fransa'da Dev-Yol ve PKK'nın, özellikle PKK'nın katıldığı bir cepheye katılmayı reddeden beş insan dışında tüm parti örgütleri karara tam bir destek verdiler. Bugün FKBDC içinde aktif olarak çalışıyor, üstümüze düşen görevleri yerine getiriyoruz.

FKBDC bugün ilk adımlarını atıyor. Henüz tam ayakları üstüne dikilmiş değildir. Gelişmesinin önünde çeşitli güçlükler varolması da ancak doğaldır.

Bir kez, cepheye katılan güçlerin lider kadrolarının tanışma-kaynaşma süreci çok başlardadır. Nesnel nedenleri var, uzaklık vb. Bu durum, karşılıklı güvenin gelişmesinde geciktirici bir etki yapıyor.

Sonra, cepheye katılan güçlerin değişik bölgelerdeki kolları arasında cepheye ve cephedeki öteki güçlere karşı tutumlarında farklılıklar henüz giderilemedi.

Üçüncüsü, hegemonya fikrini dayatmacılıkla karıştıran tutumlar sürüyor. Bu tutumlar, cepheye katılan güçler arasında özellikle temsil gücü sınırlı örgütler açısından "şerhler", "duyurular", cepheyi kendi parti programlarıyla karıştıran çıkışlar olarak ortaya çıkıyor.

Bu sıkıntılar var. Ancak bunlar bir dereceye dek kaçınılmazdır. Geçmişimiz böyle deneyler taşıyor. Yine de FKBDC'nin başarısı küçümsenemez. Daha şimdiden önemli işler yaptı. Önemli bir çekim odağı oldu.

Bugün cepheye katılmış örgütlerin yapması gereken en önemli şey, cephenin dışında duran temsil gücüne sahip örgütlerin de cepheye katılmasını sağlamaktır. Biz de, öteki örgütler de bu konuda üzerimize düşeni yapmalıyız. En başta TKSP, Kurtuluş, Partizan gibi örgütlerin FKBDC'ye katılması için çaba harcamalıyız.

Bu bölümü, FKBDC'ne karşı tutumumuz nasıl oldu, nasıl olacaktır sorusunu yanıtlayarak bitirmek istiyorum.

FKBDC'ne katılma kararı alındığı anda TKPEK Üst Bürosu tüm parti örgütlerine şu direktifi yolladı: Uyumlu çalışılacak, hırçın-dayatmacı tutumlardan kaçınılacak, "hegemonya" adına fırsatçı davranılmayacak, kısa erimli çıkarlar peşinde gidilmeyecek. Birlikte savaş yürüttüğümüz yandaşlarımıza güven vereceğiz. Sözünde duran, ciddi, birleştirici (çok önemlidir, Türkiye devrimci hareketinde üç kişiyi bir araya oturtmak bile bazan güç oluyor), mutlaka birleştirici bir hareketiz. Geçimli bir hareketiz. İdeolojik konularda her zaman geçimsiziz.

FKBDC'ye yaklaşımımız başından böyle oldu, bundan sonra da böyle olacaktır.

FKBDC'nin bugünkü varlığı ve *atacağı adımlarla* başarı şansı vardır. Bu şansı olguya dönüştürmek kendi elindedir. Gerçek bir başarı için doğal olarak köprülerin altından çok sular akması gerekir.

III. Parti yaşamı

3.1. Örgütlerimiz

Son 10 Eylül toplantısından bu yana geçen bir yıl içindeki gelişme grafiğine çok kısaca değineceğim. Türkiye örgütleri üzerinde konuşurken ortamı dikkate alarak vereceğim sınırlı bilgiyi anlayışla karşılayacağınıza eminim. Yalnız bazı şeyleri *kesin* olarak belirtebilirim.

İlişki kurmada belirli bir güçlüğümler olan tek bir bölge dışında tüm bölgelerle sürekli örgüt bağı vardır. Tüm bölgelerde İl Komiteleri görevlerinin başındadır. Hepsi de iyi bir çalışma içindedir. Siyaseti ya da partisini bırakma olgusu Türkiye'deki örgütlerimizin yapısal şemasını bozmayacak denli düşüktür. Dün ve bugün Türkiye'de düzenli ve yaygın dağıtılan tek devrimci yayın organı *İşçinin Sesi*'dir.

Avrupa örgütlerine gelince, bu yıl Avrupa'da hareketimiz gerçekten önemli bir başarı gösterdi. En sevindirici gelişme Almanya'dadır. Almanya gerçekten bir *köprübaşı* olmaya başladı. Her yönden tüm *ölçütleriyle* alıştığımız bir örgüt olarak geliyor. Ve herhalde gelecek yılın yaz taarruzu da gösterecektir ki, Avrupa'daki hareketin fiili öncülüğünü Almanya gelecek yıl eline alacaktır. Alması için hepimiz elimizden geleni yapacağız. Disipliniyle, özverisiyle, bilinciyle ve siyasal ustalığıyla hızla geliyor. Bu yıl yaz taarruzunun yüzde 40'ına yakınına sağlamış oluşu bu gelişmenin bir somut göstergesidir.

Fransa örgütü, örgüt yaşamında işçi yoldaşların girişimi ele almasıyla, Üst Büro'nun da yakın ilgisi içinde kalıcı sonuçlara doğru giden canlı bir atılım içindedir.

Avusturya'daki örgütümüz, etkinliğini çevreye hızla yayan, sağlam bir komünist çekirdektir. Sevindirici gelişmelerini kısa süre içinde birlikte izleyeceğiz.

Geçtiğimiz yıl içinde Norveç'te, İsviçre'de ve Almanya'nın çeşitli yerlerinde yeni parti örgütleri doğdu. Norveç'teki yoldaşlarımız, düzenli çalışmalarıyla daha bugünden sivrildiler.

Her yönden basıncı, saldırıyı göğüsleyen İngiltere örgütü, bu yılı da seçeresine, geçmişine layık biçimde bitirdi. Profesyonelliği, ardıcılığı ile büyük bir yükü sırtlamış götürüyor.

Tüm olarak baktığımızda, Avrupa parti örgütü-

müz geçen yılı daha olgunlaşmış, daha partisine sarılmış ve daha *büyümüş* olarak kapattı. Bu gericilik döneminde üye sayımız arttı.

Avrupa'da ya da Türkiye'de şu ya da bu gerekçeyle siyaseti ya da partisini bırakanların tümü, tümü diyeceğim, *tümü*, öğrencidir ya da aydındır. Bu hem sallantılardan arınma, hem parti üye bileşiminde işçilerin ağırlığının artması açılarından çok sevindiricidir. Devrimin de partinin de güvencesi ve gerçek sahibi işçilerdir.

3.2. Partinin yığınları sarması ve Sovyet deneyi

Zor bir dönem yaşıyoruz. Buna karşın çeşitli etkenlerin yardımıyla üye sayımız arttı, büyüdük. Aslına bakarsanız, yığınların partinin görüşlerine gelmesi çok zikzaklı bir çizgidir. Asıl olarak içinde yaşanan döneme göre belirlenir. Elverişli koşullar altında, önemli hatalar yapmazlarsa, hareketler hızla büyür. Elverişsiz koşullar altında ne denli hatasız olursa olsun örgütler mutlaka büzülür. Geçtiğimiz iki yıl bu kuralın dışında kaldık. Belki sonraki yıl da, belki ondan sonra da hep öyle olur. İşçi sınıfımızın önemli bir bölümünün faşizm koşulları dışında yaşıyor ve savaşıyor olması bunda büyük rol oynuyor. Ancak dünyaya baktığımızda, istisnalar kuralları bozmuyor ve binbir siyasal hareketin gelişmesi asıl olarak

ülkenin içinde bulunduğu genel siyasal ortama bağlı oluyor. Ortama uygun davranıyorsan, küçülme döneminde az küçülüyorsun, ortama uygun davranıyorsan, atılım döneminde çok büyüyorsun.

İkincisi, (kendimizden beklememiz gereken şeyleri doğru değerlendirelim diye söylüyorum) militan ideolojisinden ödün vermeyen, partili ölçütlerini düşürmeyen bir parti, reformist, oportünist partilerden, en son devrime el uzatma dönemine dek her zaman daha küçük olacaktır. Rastlantısal durumlarda bakıyoruz, bir sürü oportünist hareketten daha büyük bir hareketiz. Ama bunlar birşey değil. Büyüklük için büyüklüğü amaçlamayan, gerçekten militan bir ideolojiye sahip bir hareket ülke devrime doğru giderken kısa bir süre içinde patlar, milyonları sarar. O anlar gelene dek, bir hareket direnebiliyorsa, inatla tuttuğu ideolojik, örgütsel-siyasal konumları bırakmıyorsa, o zaman üstlendiği görevlere layık olduğunu kanıtlıyor ve bunları yerine getiriyor. O anlar gelene dek sınav yıllarını başarısız geçiriyorsa, o zaman tarih zaten hükmünü veriyor, bu örgüt dünyanın en ileri sınıfını yönetmeye layık değilmiş diyor.

Şimdi böyle bir durumdayız, tüm devrimci hareketler gibi biz de zor bir dönem yaşıyoruz. Doğruları söylemeyi, her tarafta düzgün çalışan örgüt mekanizmalarımızın olmasını amaçlıyoruz. Şunu gayet iyi biliyoruz ki, bir partinin yığınları sarması, geçen yıl 1000 kişiydin, ertesi yıl 1500, sonra 2000 oldun, şu tarihte de iktidara gelirsin gibi yürümüyor.

Zıplamalı bir gelişimi vardır ve asıl olarak ortama bağlıdır. Şunu da biliyoruz. Sağlam bir mekanizma, sağlam bir örgüt, doğruları söylüyorsa, fırsatları değerlendirebiliyorsa siyasetini düzgün uyguluyorsa, durum değiştiği zaman kısa sürede milyonları kucaklıyor, küçük yeraltı hücreleri gerçek birer halk kürsüsü oluyor. İşin o kısmı en sonunda geliyor ve çok da zor gelmiyor aslına bakarsanız. Lenin de bunu böyle söylüyor. Asıl zorlu olan, gemiyi o noktaya getirecek bir kadro olabilmektir.

Lenin'in şöyle bir sözü var: "1905 ilkbaharında partimiz bir yeraltı hücreleri birliğiydi. Sonbaharında proletaryanın milyonlarının partisi oldu." (c.15, s. 132)

Bizim de anlatmaya çalıştığımız budur.

Şimdi Sovyet deneyini görelim. 1905 devrimine dek Bolşevikler işçi hareketi içinde etkisi sınırlı, asıl olarak yeraltı okuma guruplarından oluşmuş, yukarıdan aşağıya doğru kurulmakta olan küçük bir partiydi.

1905'deki devrimci kabarma, parti yapısında ve örgütsel çalışmada değişiklik gerektirdi. Lenin "*Parti'nin Yeniden Örgütlenmesi*" adlı yazısında bu değişiklikleri işledi. Tüm legal olanaklardan yararlanma, legal ve yarı-legal yapılar oluşturma, yan örgütler ağı yaratma ama partinin illegal aygıtını saklı tutma, partiye çok sayıda yeni üye alma, *olabilen yerde yönetici parti organlarını seçimle oluşturma*, bu değişiklikler arasındaydı.

Parti bu öneriler ışığında çalışma biçimini

değiştirdi. İlk kez parti bütününde demokratik merkezizetçilik (yine de tam olarak değil) uygulanmaya başladı.

Devrim süreci içinde parti, en ileri işçilerin katılmasıyla, büyüdü. 1905 sonlarına doğru Petersburg örgütünün yaklaşık 3000, Moskova örgütünün 2500, İvanova-Voznesensk örgütünün yaklaşık 900, Baku ve Harkov örgütlerinin 1000'er üyesi oldu.

1905 yenilgisinden sonra, 1907'de 245.000'i bulan sendika üyeliği 1909 sonlarında 13.000'e düştü.

Devrimin yenilgisinden, karşı devrimin etkusundan sonra yığın savaşını kesildi, işçi sınıfı hareketi geri çekilmeye başladı. Grevlerde büyük bir düşme oldu. 1907'de grevci işçilerin sayısı 740.000'i bulurken, 1910'da bu sayı 46.500'e düştü. Kırdaki keskin savaşım da aynı biçimde durdu. Yılların birikmiş yorgunluğunu atmak için zaman geçmesi gerekiyordu.

Kara Yüzler hükümeti en azgın saldırıyı Bolşevik partisine yöneltti. Toplu tutuklamalar başladı, birkaç Merkez Komitesi üyesi hapse düştü. İşçi basını susturuldu. Parti Merkez Organı olan *Sosyal-Demokrat* ancak 1909 yılında yeniden yayına başlayabildi. Tek bir yerel parti komitesi bile polisin baskısından kayıp vermeden kurtulamadı. Petersburg Komitesi bu yıllar arasında en az 10 kez tutuklandı. Birçok önde gelen parti yöneticisi kendini hapiste ya da sürgünde buldu. *Küçük burjuva entellektüelleri partiyi hızla terkettiler.* Üyelikte önemli bir düşme

oldu: 1907'de 8000 üyesi olan Petersburg örgütünün, 1908'de ancak 3000 üyesi vardı. Yekaterinburg'da 1070'den 250'ye, İvanova-Voznesensk'de 2000'den 600'e düştü. Parti örgütleri arasında ilişkiler zayıfladı.

1910 yazında Moskova'da grevler düzenlendi. Bunlar harekete yeni bir ivme kazandırdılar ve yıl sonuna doğru Moskova, Petersburg ve başka kentlerde önemli siyasal gösteriler oldu. Bu gelişme 1911'de de sürdü.

5-17 Ocak 1912'de Prag'da toplanan 6. Tüm Rusya Konferansı'na 21 parti örgütünü temsil eden delegeler katıldı.

1912'de protesto grevlerine 300.000, 1 Mayıs grevlerine ise 400.000 işçi katıldı. Lenin 1912'de patlayan grev hareketini büyüklüğü açısından 1905'le kıyaslıyordu.

Gelişmekte olan elverişli ortam Bolşevik Partisini de hızla olumlu yönde etkilemeye başladı. *Pravda* işçiler arasında büyük saygınlığı olan bir gazete oldu. Rusya'nın her tarafından mektup yağıyordu. *Pravda*'nın tirajı 40.000'e yükselirken, likidatörlerin gazetesi olan *Luch* ancak 16.000 adet satabiliyordu. İşçi basınına bağış yapan gurupların yüzde 80'i *Pravda*'ya bağış yapıyordu. *Pravda*'nın 1914'de 924 yerleşim merkezinde abonesi vardı.

İşçi hareketi kabarmaya devam etti.

Grevlerin sayısında ağır polis baskısına rağmen büyük bir artış oldu. 1914'de 35.000 işçiyi ilgilendiren 70 kadar grev olurken, 1915'de 500.000 işçiyi

kapsayan 1000 kadar grev çıktı. 1916'da ise 1 milyon işçiyi kapsayan 1500 grev oldu.

Lenin'in Nisan Tezleri'ni okuduğu Yedinci Tüm-Rusya Konferansı 24-29 Nisan 1917 tarihleri arasında Petrograd'da toplandı. Konferans'a 80.000 parti üyesini temsilen 78 Parti örgütünden 151 delege katıldı. Bu yine Rusya koşulları için çok sayılmaz.

RSDİP 6. Kongresi 26 Temmuz-3 Ağustos 1917 tarihleri arasında yarı-illegal koşullarda Petrograd'da toplandı. Nisan Konferansı'ndan bu yana geçen üç ay içinde parti üç misli büyümüştü. Nisan Konferansı'na 80.000 üyeyi temsilen 78 parti üyesi katılmıştı. 6. Kongre'ye 240.000 üyeyi temsilen 162 parti örgütü katıldı. Aynı tarihlerde Petrograd'da toplanan Üçüncü Şehir Konferansı 50.000 üyeyi temsil ediyordu. Moskova örgütü 70.000 üyeye sahipti.

Her yerde büyük bir hızla işçi muhafız birlikleri kuruluyordu. Ekim'de bunlar, yaşamını devrim için feda etmeye hazır ve emekçi yığınları arkalarından sürükleyebilecek olan 200.000 ileri işçiyi kapsıyordu.

Devrim dalgasının başlangıcında, 3 Haziran 1917'de toplanan Birinci Tüm Rusya Sovyet Kongresine katılan 1000 delegenin ancak 105'i Bolşevikti. Delegelerin ezici çoğunluğu SR'lerden ve Menşeviklerden oluşuyordu.

25 Ekim akşamı İkinci Sovyet Kongresi açıldı. Ülkenin 400 sovyetini temsil ediyordu. 650 delegenin 400 kadarı Bolşeviklerdendi. Geri kalan delegelerin çoğu Sol Sosyalist Devrimci partisindendi. O güne dek

**1905 Devrimi ve sonrası yıllarda
bazı Bolşevik örgütlerin üyelik durumları:**

	1905*	1907	1908**
St. Petersburg	2500	8000	3000
Ivanova-Voznesensk	900	2000	600
Bakü ve Harkof	1000	-	-
Yekaterinburg	-	1070	250

*1905 sonuna doğru, yani hızla büyüdüğü bir ortamda

**1908 — artık gericilik dönemine girilmiş.

**RSDİP 5. Kongresi'nde örgütsel güç dengeleri:
(30 Nisan-19 Mayıs 1907)**

Bolşevik	46000
Menşevik	38000
Bundist	25000
Polonya Sos. Dem.	25000
Let. Sos. Dem.	13000
TOPLAM	147000

**1917 Ekim Devrimi öncesindeki aylarda
Bolşeviklerin üyelik durumları:**

Nisan 1917 Konferansı: 78 örgütü temsilen, 80.000 üye
Temmuz-Ağustos 6. Kongre: 162 örgütü temsilen, 240.000 üye

Sovyetlerde egemen olmuş olan Sağ SR'ler ile Menşevikler ancak 70-80 kişilik küçük bir grup oluşturuyordu.

Bolşevikleri destekleyenlerin sayısı şöyle bir artış gösteriyor:

Mart 1917 (Çarlık yıkıldığı sırada) 1 milyon.

Haziran 1917 (Silahlı gösterilerden sonra) 5 milyon.

Kasım 1917 (Kurucu Meclis seçimleri) 9 milyon.

Ocak 1918 (3. Sovyet Kongresi) 13 milyon.

(Albert R. Williams, *Through the Russian Revolution*. Progress Publication. Moscow).

Hem ortamla, hem ortama göre davranmayla bağılı olarak partinin nasıl bir sıçramalı gelişme izleyeceğini Bolşeviklerin deneyi çok güzel gösteriyor. Bütün bunlar, Lenin'in defalarca işaret ettiği bir zorunlulukla bağlanıyor. Zor dönemlerde — ki bunlar ya ileri atılma dönemleridir, ya da geri çekilme dönemleridir — disiplin ve merkeziyetçilik, partiyi ileriye götürebilecek tek anahtardır.

3.3. Disiplin ve Demokratik Merkeziyetçilik

Bolşeviklerin dillere destan demir disiplini, o merkeziyetçilik nasıl sağlanmış, nasıl geliştirilmiş ve ne demektir? Bunları görmek için Lenin'den iki alıntı okumak istiyorum:

“Kapitalizme karşı utku sağlamak, öncü (Komünist) parti, devrimci sınıf (proletarya) ve yığınlar, yani emekçilerin ve sömürülenlerin tümü arasında düzgün ilişkiler gerektirir. Ancak Komünist Partisi, eğer gerçekten devrimci sınıfın öncüsü ise, eğer gerçekten o sınıfın *en iyi temsilcilerini kapsıyorsa*, eğer ardıcıl bir devrimci savaşında *eğitilmiş ve çelikleşmiş*,

tam bilinçli ve sağlam komünistlerden oluşuyorsa ve eğer sınıfının, onun aracılığıyla da tüm sömürülen yığınların yaşamıyla kendisini kopmazcasına bağlamayı, bu sınıfın ve bu yığınların güvenini kazanmayı başarmışsa — ancak böyle bir parti proletaryayı kapitalizmin tüm güçlerine karşı bitirici, en acımasız ve sonuç belirleyici bir savaşta yönetmeye yeteneklidir. Öte yanda, proletarya da ancak böyle bir partinin yöneticiliğinde devrimci saldırısının tüm gücünü göstermeye ve kapitalizmin, eski sendika ve kooperatif yöneticilerinin v.b., yozlaştırdığı işçi aristokrasisi denilen küçük azınlığın kaçınılmaz apatisini ve bazen karşılaşılan karşı koyuşunu yenmeye yeteneklidir. Ancak o zaman kapitalist toplumun ekonomik yapısı nedeniyle nüfustaki oranına göre sonsuz derecede fazla olan tüm gücünü gösterebilir.” (“*Komintern’in Temel Görevleri Üstüne Tezler*”, c.31, s.187-188) (abç)

Şunu kesin bir ilke, kesin bir kural olarak koyup, sonra ikinci alıntıyı okuyacağım. Zor dönemlerde, sıkışık dönemlerde, gericilik ya da saldırı dönemlerinde, *mutlak merkeziyetçilik ve demir disiplin*, utkunun zorunlu koşuludur. Küçük burjuvaziye hiç

hoş gelmez bu sözler, disiplin onun en korktuğu şeydir. Tam da böyle olduğu için bu ilke canalıcı bir ilkedir. Zor dönemlerde küçük burjuva duygu ve düşüncelere karşı panzehirdir.

Şimdi ikinci alıntıyı okuyalım:

“Yineliyorum: Rusya’da utkan proletarya diktatörlüğünün deneyimi, düşünmeyi beceremeyenlere ya da bu konuda kafa yormamış olanlara bile, mutlak merkeziyetçiliğin ve proletaryanın sıkı disiplininin burjuvaziye karşı utkunun zorunlu koşulu olduğunu göstermiştir.

“Buna çok yerde değinilmektedir. Ne var ki, bunun ne anlama geldiği ve hangi koşullarda olanaklı olduğu konusunda hiç de yeterince kafa yorulmamaktadır. Sovyetlere ve Bolşeviklere yönelik selamlamalar yanında, Bolşeviklerin devrimci proletaryanın gereksindiği disiplini *nasıl* oluşturabildiklerinin nedenlerine inen *derin bir analiz de olsa* daha iyi olmaz mı?

“Bir siyasal düşünce akımı ve bir siyasal parti olarak Bolşevizm, 1903’den bu yana vardır. Bolşevizmin ancak *tüm* geçmişinin tarihi onun proletaryanın utkusu için gerekli olan demir disiplini en güç koşullarda nasıl oluşturabilmiş ve sürdürmüş olduğunu doyurucu biçimde

açıklayabilir.

“İlk akla gelen sorular şunlardır: Proletaryanın devrimci partisinin disiplini nasıl sağlanır? Nasıl sınılanır? Nasıl güçlendirilir? Birincisi, proleter öncünün sınıf bilinciyle, devrime adanmışlığıyla, tutkusunu, özverisi ve yiğitliğiyle. İkincisi, bu öncünün emekçi halkın en geniş yığınlarıyla, başta proletarya olmak üzere, *ama aynı zamanda proleter olmayan emekçi yığınlarıyla da* bağlanma, en sıkı ilişkiyi sürdürme ve — nasıl diyeyim — belli ölçüde kaynaşma yeteneğiyle. Üçüncüsü, bu öncünün siyasal yöneticiliğinin doğruluğuyla. Yeter ki geniş yığınlar *kendi deneyimleriyle* bunların doğruluğunu anlamış olsun. Bu koşullar olmadan, misyonu burjuvaziyi devirip tüm toplumu dönüşüme uğratmak olan ileri sınıfın partisi olmaya gerçekten yetenekli bir devrimci partide disiplin sağlanamaz. Bu koşullar olmadan, disiplin sağlamaya yönelik tüm çabalar boşa çıkar ve laf ebeliği ve şarlatanlıkla sonuçlanır. Öte yandan, bu koşullar bir anda çıkamaz. Bunlar ancak *uzun çabalar* ve savaşılar kazanılmış *deneyimle* yaratılır. Devrimci teori bunların yaratılmasını kolaylaştırır. Devrimci teori ise dogma değildir, ancak

gerçekten yığınsal ve gerçekten devrimci bir hareketin pratik eylemiyle yakın bağ içinde son biçimini alır.

“Bolşevizmin 1917-20 arasında, görülmemiş denli zor koşullarda, en sıkı merkezîyetçiliği ve demir disiplini oluşturmuş ve başarıyla sürdürebilmiş olması, Rusya'nın birtakım tarihsel özgüllüklerinden kaynaklanmaktadır.

“Bir kez, Bolşevizm 1903'de Marksist teorinin çok sağlam temeli üstüne oturdu. Bu, ve yalnızca bu devrimci teorinin doğruluğu, yalnız ondokuzuncu yüzyıl boyunca dünya çapındaki deneyimle değil, özellikle de Rusya'da devrimci düşüncenin geçirdiği arayışların ve sallantıların, hata ve hayal kırıklıklarının deneyimiyle kanıtlanmıştır. Vahşi ve gerici bir çarlığın baskısı altındaki Rusya ilerici düşüncesi, aşağı yukarı yarım yüzyıl — yaklaşık geçen yüzyılın 40'lı yıllarından 90'lı yıllarına kadar — ısrarla doğru bir devrimci teori aradı ve bu alanda Avrupa ve Amerika'daki tek tek tüm 'son gelişmeleri' en büyük bir ilgi ve dikkatle izledi. Rusya Marksizme — tek doğru devrimci teoriye — yarım yüzyıl boyu geçirdiği ızdıraplar sonucunda vardı. Yarım yüzyıl boyunca eşi görülmemiş eziyet ve özveri, eşi

görülmemiş devrimci yiğitlik, inanılmaz bir enerji, tutkulu bir arayış, çalışma, pratik deneyim, hayal kırıklığı, doğrulama ve Avrupa deneyimiyle karşılaştırma sonucunda ulaştı. Çarlığın yol açtığı siyasal emigrasyon sayesinde devrimci Rusya, ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında başka hiçbir ülkenin sahip olmadığı düzeyde zengin uluslararası ilişkiler ve dünya devrimci hareketinin biçimleri ve teorileri üstüne son derece iyi bilgiler edindi.

“İkincisi, teorinin bu granit temeli üstünde yükselen Bolşevizm, elde ettiği deneyimin zenginliği açısından dünyada eşi görülmemiş bir onbeş yıllık pratik tarihten (1903-17) geçti. O onbeş yıl boyunca, başka hiçbir ülke o devrimci deneyime, hareketin değişik biçimlerinde — legal-illegal, barışçıl-fırtınalı, gizli-açık, yerel hücreler-yığınsal hareketler, parlamenter-terörist — bu denli hızlı ve değişken bir deneyime yaklaşık olsun tanık olmadı. Başka hiçbir ülkede, bu kadar kısa zaman içinde, çağdaş toplumun tüm sınıflarının savaşımının bu kadar zengin biçimleri, tonları ve yöntemleri yoğunlaşmamıştır. Bu savaşım ülkenin geriliği ve çarlık boyunduruğunun ağırlığı nedeniyle

olağanüstü bir hızla olgunlaştı ve Amerikan ve Avrupa siyasal deneyimindeki uygun 'son gelişmeleri' istekle ve başarıyla özümsemi." (*Sol Komünizm — Bir Çocukluk Hastalığı*, c.31, s.24-26) (abç)

Bolşevik disiplin ve merkeziyetçilik nasıl sağlandı, nasıl korundu, nasıl geliştirildi, bundan güzel anlatılamaz. Alıntuların gösterdiği sonuçları kısaca özetlersek:

1. Mutlak merkeziyetçilik ve demir disiplin utkunun zorunlu koşuludur.

2. Bolşeviklerde bu disiplin.

a) öncünün sınıf bilinci, devrime adanmışlığı, özverisi, kahramanlığıyla,

b) yığınlarla bağlanma yeteneğiyle,

c) siyasal strateji ve taktiklerinin doğruluğu ve yığınların *kendi deneylerinden* bunun doğruluğunu görmeleriyle sağlandı ve güçlendirildi.

3. Bu koşullar bir anda oluşmaz. Uzun süreli çaba ve deneyim kazanmayla olur. Doğru devrimci teori de yardımcı olur.

4. Bolşevikler böyle bir disiplin sağlamayı nasıl başardı?

a) Bolşevik Parti, Marksizmin sağlam tabanına oturdu. Rusya'nın zengin deneyiminin büyük payı oldu. Avrupa'ya sürgünler yeni fikir akımlarını, yeni gelişmeleri taşıdı.

b) Onbeş yıllık savaşında kadrolar pişti.

Ve böylece Bolşevizmin dünyaya destan disiplini doğdu.

Peki bizim Partimizde demokratik merkezîyetçilik ve disiplin nasıldır?

3.4. TKP—*İşçinin Sesi*'nde demokratik merkezîyetçilik ve disiplin

Komünist partisi tek disipline bağlı monolitik bir örgüttür. Bu, bizim tüzüğümüzün de başta gelen anlayışıdır. Ama uzun süre, kolayca yerine oturtabileceğimiz bir konu değildir. Böyle oluşunu bilgi ve deneyim eksikliğimiz ve yaşadığımız somut gelişimin özelliği belirliyor.

Biz menşeviklere karşı savaşım vererek çıktık. O savaşımın mantığı içinde doğal olarak tartışma yönüne vurgu vurmak gerekiyordu. Tarihe mektup yazan insanlar değiliz. Yanlış söylememek koşuluyla, o günün sorunu neyse onu konuşmak gerekiyordu. Bu durum bilinçlerde kaçınılmaz olarak parti işleyişinin öteki yanını, merkezîyetçilik ve disiplin yanını biraz geriye kaydırdı.

Sonra, biz TKP içinde uzun yıllar bir klik çalışması yürüterek, Türkiye'nin çeşitli illerine *İşçinin Sesi*'nin sınıf terbiyesiyle yıllar içinde yetişmiş yoldaşlarımızı yerleştirerek bu kavgaya girmedik. Ayrı bir parti kurma amacıyla başlamadık. Tüzükteki

haklarımızı kullanarak ideolojik-siyasal görüşlerimizi dile getirdik. Bunun sonunda birdenbire tüzük dışı tasfiyelerle, partiyi özü ve sözüyle savunma zorunluluğu ile karşı karşıya geldik. Savaş örgütsüz yürümez, komünist örgütsüz hiç olmaz. Partide oportünizmle örgütlü savaş gerekiyordu. Ancak örgüt kuracak denli *İşçinin Sesi* görüşlerini benimsemiş insan yoktu. Öte yanda ülkede devrimci durum yaşanıyor. Dolayısıyla bir yanda parti içi, öte yanda ülke içi koşullar nedeniyle hızla örgütlenmek gerekiyordu.

Bu arada *İşçinin Sesi*'nin Leninci görüşleri tüm devrimci hareket çapında yankılanmaya başlamıştı. Her yerde *İşçinin Sesi*'ni savunan devrimciler çıkmaya başlamıştı. Bunlar arasında bir gün önce kahvede masaya çıkarak *İşçinin Sesi*'ni eleştirip, ertesi gün ona katılanlar gibi örnekler de oluyordu. Ne var ki, örgütlenilecekse, bu *İşçinin Sesi*'ni yeni savunmaya başlayan kesimle örgütlenilecekti. Leninizmin bize öğrettiği gibi, devrimci durum da kapıları olağan dönemden fazla açmayı gerektiriyordu. Yalnız bizim durumumuz, olağan parti örgütlenmesinden de bir farklılık taşıyordu. Olağan modelde, sağlam, birbirini kavga içinde yıllarca sınımış bir çekirdek yanında kapılar taban üyesi için açılır. Bizim anlamlı bir genişlikte böyle bir çekirdeğimiz de yoktu. Yönetim kademeleri de en dikkatli bir seçimle ama aramıza yeni katılanlar arasından oluşturuldu. Dolayısıyla bu seçimde o günkü verim baş ölçüt oldu.

Böyle çok kendine özgü bir gelişme yoluna sahip

III. PARTİ YAŞAMI

parti örgütlenmemizin taşıdığı tuzakların, olasılıkların, ne yapılmak istendiğinin, ne yapılması gerektiğinin parti üst yönetimi kesin olarak bilincindeydi. Hem ülke içi, hem parti içi koşullar Lenin'in bir yaşımını izlememizi öğütüyordu. I. Konferans'da bir yoldaşımızın belirttiği gibi, 6.000 kişilik bir ordu kuracaksan 12.000 kişi alırsın, 6.000'i dökülür, geri kalanla orduyu kurarsın. Gericilik dönemi gelince, yeterli sınavdan geçmeden partiye girmiş, hatta yönetici olmuş yoldaşlar arasından dökülenlerin olacağı açıktı. *Ancak*, biz Lenin'in örneğinden çok şanslı çıktık. O koşullar altında partilenmiş yoldaşların yarısı değil, $\frac{1}{2}$ kadarı döküldü. Gerisi yoluna devam ediyor, bolşevikleşme sürecini sürdürüyor.

Bu söylediklerim ışığında *I. Leninciler Konferansı Tutanakları'nın* 62-63, 79-80, 86, ve 195-222 sayfalar arasını bir kez daha okumanız yararlı sonuçlara ulaşmanıza yardımcı olur.

Bugün hem Türkiye'nin ortamı disiplin ve merkezîyetçilik konusunu ele almamızı zorunlu tutuyor, hem örgütlerimizin *genel olarak* ulaştıkları olgunluk düzeyi buna olanak veriyor.

Komünist partisinde kanatlara yer var mıdır? Kanat yalnızca farklı görüşler değil, farklı görüşlerin kendi disiplinine sahip olarak örgütlenmesi demektir. Partinin tek ve bölünmez disiplini yanında kendi disiplinine sahip hiziplere, kliklere, guruplara yer var mıdır? Herhalde hiç kimse yer vardır demez. Fakat

geçirdiğimiz deneylerden gelen sorular vardır.

Mutlaka farklı düşüncelere, farklı görüşlere olanak tanıyan bir yapı gerekir. Farklı görüşlere ortaya çıkmaları için olanak tanımak başka birşey, farklı görüşlerin guruplar, hizipler, klikler olarak örgütlenmesi başka birşeydir. Farklı görüşlerin ortaya çıkmasına izin veren bir yapı sağlayabilmek başka birşey, farklı görüşlerdeki gurupların birlikte yaşamalarını kabul etmek başka birşeydir. Farklı görüşler varsa çıkar ve tartışılır. Hangi görüş egemen olursa o yoldan yürünür. Burada ölçü azınlığın çoğunluğa uymasıdır. Başka bir ölçü olamaz.

Biz menşeviklerle kavgamızda da böyle söyledik. "Sizin kongre toplamanız gerekiyor. O zamana dek *tüzük çerçevesi içinde* ve kongrede görüşlerimizi savunma hakkımız vardır. Kongrede çoğunluk bunların dışında karar alırsa o zaman takkeyi çıkartır düşünürüz" dedik. Başkacası anarşizmdir, küçük burjuvazinin disiplinden deli gömleğinden korkar gibi korkmasıdır. Farklı görüşlere belirtilme olanağı tanıyan bir yapı olmak başka şey, küçük derebeyliklerin, dükalıkların, şefliklerin parti içinde varolmasına izin vermek başka birşeydir.

Burada güçlüklerimiz olduğunu kabul ediyorum. Az gelişmiş ülkenin insanlarıyız, zorluklar içinde yaşıyoruz, hoşgörümüz eksiktir. Kendini en hoşgörülü sanan da roller değişik olduğu için öyledir. O ayakkabıdan çıksın, bu ayakkabının içine otursun, bu görevlerin başına geçsin, belki kendisinin çok daha

hoşgörüsüz olduğu görülür. Genel olarak hoşgörümüz az, gençliğimiz de üstüne vuruyor.

Yaşam çelişkilerin çözümü ile ilerliyor. Gönül ister ki, çelişkiler yoldaşça tartışmaların içinde çözülsün. O görüş çıkacak, bu görüş çıkacak, organlarında bunlar tartışılacak, gerekirse tüzüğü-müzün 15. maddesi uyarınca parti içi tartışma açılacak (bu da çeşitli yollardan olabilir: tüm parti hücrelerinde konunun zorunlu gündem maddesi yapılmasıyla, parti içi tartışma sirkülerleri yayınlanmasıyla, merkez organda tartışmanın yayınlanmasıyla v.s.) çoğunluğun görüşü egemen olacak, kervan yoluna devam edecek. Kervanın yoluna *yine* karşı duranlar başka tarafa gidecek.

Biz her türlü hizibe karşı mıyız? Burada çok dikkatli olmak gerekir. Öyle durumlar oluyor ki, farklı görüşleri savunma olanağı tanınmıyor. Tanınmadığı zaman insanlar kendilerine bir disiplin kuruyorlar, yani hizip oluşturuyorlar. Kendilerine platform tanınmadığı için, o noktaya dek bir hak iddia edebilirler. Ama yanlış birşey içinse yine cehennemde yandılar. Yanlışla karşı doğruyu savunup kendilerine doğruları (düzgün) ortaya sermek yolu tanınmadığı için hizip kurmak zorunda kalanlar ise ayırıdır.

Biz her türlü hizibe karşı mıyız derken, demagojik bir yokuştan aşağıya yuvarlanmayalım. Biz doğruları savunan hiziplere değil, yanlışları savunan hiziplere karşıyız. Bu çok keskin, kıl gibi bir noktadır. Herkes bunu istediğince ele almakta serbesttir. Kimse, ben

yanlışı savunuyorum diye hizip kurmaz. Herkes istediğini yapmakta özgürdür. Partinin ortak iradesi de istediğine karar vermekte özgürdür.

Bizim durumumuz bu iki olasılıktan da farklı oldu. Biz hizip olarak başlamadık. *İşçinin Sesi*'ni ilk çıkarışta da, ikinci çıkarışta da nasıl davrandığımızı herkes iyi bilir. Türkiye'deki yoldaşların hiçbiriyle haberleşmedik. Partinin genel disiplini hiçbir zaman bozmadık. Partinin disiplini çerçevesinde hakkımızı kullandık. Bu başka bir şeydir. Bize başka bir olanak tanınmadığı için ve en son noktada hizip kavgasına girdik.

Gerçekten görüşlerini savunma olanağı tanınmıyorsa, organında görüşlerini savununca tüzük işletiliyorsa olanakların kısılmış demektir. Organları da bırakın, Avrupa'nın koşullarından yararlanıp böyle kocaman toplantılar yapıyoruz. Bu toplantılarda farklı görüşler disipline aykırı kabul ediliyorsa, platform sağlanmıyorsa (ama platform sağlanmadı diyenlerin kendi medeni cesaretsizliklerinden değil, gerçekten yapısal, örgütsel olarak farklı görüşlere platform tanınmıyorsa) ve o zaman da yine doğruyu savunmak koşuluyla, ancak o zaman parti disiplini bozmanın moral ve pratik bir geçerliliği olabilir.

İdeolojik tartışma, yanlışı yanıtlama, yanlışı teorik olarak çökertme, "konuşmaya izin verilmiyor" çerçevesi içine girmez. Elbette ki her türlü yanlışı görüşe karşı partili bilincine varmışlar savaşıyorlardır. O görüşlerin yanlışı çerçevesi içinde ve bunları

savunanların tutumlarına bağlı olarak savaşımın tonu iner çıkar. Mutlaka hareketli bir tartışma olur. Mutlaka birliği sağlamak için partililer harekete geçer. Bu ayrı bir şeydir.

Günün görevleri çerçevesinde çalışan yoldaşlar o günün sorunlarını doğrudan ilgilendirmeyen şu ya da bu konuda anlaşılamayabilirler. Hiçbir önemi yok. Beraber çalışılır. Fakat ne zaman ki partinin tüzüğüne, programına ve MK tarafından çizilen o günkü siyasal hattına karşı *tüzük dışı* bir gidiş vardır, buna tüm örgüt tek vücut olarak karşıdır. Tartıştığımız da zaten odur. Yoksa kimse kimsenin ikiz kardeşini aramıyor. Sorun hangi durumda farklılık, hangi durumda ayrılma ve hangi durumda birlikte olma sorunudur.

Hiziplere komünist partisinde yer yoktur. Parti monolitik bir partidir. Bu, komünist olmanın içinde vardır. Tersine, eşyanın yapısından ayrılan bir şey olur. Komünisti sosyal demokrattan, troçkistten, öğrenci devrimcisinden ayıran noktalardan biri budur. Fakat asıl sorun burada değil, bundan sonra başlar.

Bir ölçüt olmazsa herkes istediği yana çekiştirir. Eşyanın yapısı gereği yönetim daraltmaya, tabandaki aydın üyeler genişletmeye doğru çeker. Tabandaki işçi üyeler de genişletmeye doğru çekiştirmez. Onun için sağlam bir ölçüt olması gerekir.

Bu sağlam ölçüt *tüzüktür*. Tüzüğün özünün ve sözünün düzgün uygulanıp uygulanmadığı çok sağlam bir ölçüttür.

Geçen yıl söylediklerimizi burada bir kez daha

hep birlikte yineleyelim: “Bir kişinin ya da bir örgütün kendi koyduğu kurallara, (tüzüğe) kendisinin uymaması en büyük siyasal ahlâksızlıktır. Buna sesini çıkartmayan örgüt de, işte o sözünü ettiğimiz hasta ruhlar yığınından başka birşey olmaz.” (*Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, s.22)

Tüzüğümüzde farklı görüşlerin ortaya çıkmasının olanakları sağlanmıştır. Hem de bugün, merkeziyetçiliğin *kesinlikle* ağır bastığı bir dönemde. Bu tüzük, en demokratik olduğunu iddia eden Yürokomünist partilerin tüzüklerinden pek çok yönüyle daha demokratiktir. Yarınki tüzüğümüz, koşullar değiştiğinde çok daha başka olacaktır. Ama parti içi demokrasinin çok sınırlı işleyeceği bir dönemde yapılan tüzüğün tanıdığı haklar ortadadır.

Peki bu tüzük kağıt üstünde mi kalıyor? Bu tüzük kağıt üstünde kalıyor da farklı görüşlere ceza mı veriliyor?

Farklı görüşlere platform tanımada ölçü nedir? Organlarda görüşlerimizi söyleyebiliyor muyuz? Organımızda bize doğru gelen yönde bir düşünce oluşmuyorsa, üstümüzdeki organa sorunu iletebiliyor muyuz? Bu süreç içinde bize tüzük işletiliyor mu? Partinin içinde çalıştığı olanaklara bağlı olarak (legalse legal, yarı legalse yarı legal) daha genel toplantılarda konu açılıp görüşülüyor mu? Farklı görüşler öne sürme olanağı tanınıyor mu? Bu olanaklar tanınmıyorsa, işte olanaklar tanınmıyor denir.

III. PARTİ YAŞAMI

Bir toplantıda, bir hücrede, bir gurupta azınlıkta kalacağı için farklı görüşlerini gizlemek doğru birşey değildir. Azınlıkta kalır ya da kalmaz. Farklı görüşlere otomatik olarak çoğunluğa geçme hakkını kimse bahsetmiyor. Farklı düşüncesi olan yoldaş, mutlaka getirecek. Bunların doğruları arasında güme gideni olabiliyor, yakalanıp uygulananı oluyor. Örgütün böyle bir yaşamı var. Ama sen görüşünü söyleyeceksin. Hem görüşlerini gizlesinler, hem sonra kalkıp manevi baskı yaptılar desinler, bunlar küçük burjuvazinin küçük oyunları olur.

Hem tüzük gereği, hem de uygulamada bugünkü koşulları göze alırsak ve komünist partisi olduğumuzu düşünürsek, bugün partide disiplini ve merkeziyetçiliği yükseltmek zorundayız. Disiplin ve merkeziyetçilik, gericilik dönemlerinin örgütsel açıdan, kadrolar açısından baş köşeye oturduğu konudur.

TKP illegal bir partidir. İlegal partide disiplin *her zaman* legal bir partiden daha katıdır. Çünkü illegal bir partinin yaşamı sürekli askersel duruma benzer bir durumdur.

Bunun ötesinde illegal partideki disiplinin de daha öne çıkmasını gerektiren dönemler vardır. Bunlar, devrimci durum, gericilik dönemi gibi olağanüstü dönemlerdir.

Olağanüstü dönemler göreceli barışçıl dönemlerden farklıdır. Böyle dönemlerde parti çetin ateş altında büyük sorunlarla boğuşur. Disiplin ve merkeziyetçilik bu dönemleri başarıyla atlatmada ana halkalardır

Liberalizm ise baş düşmandır.

Öte yanda, olağanüstü dönemlerde, disiplinin azalması yönünde *nesnel bir dürtü* vardır. Sıkıntılı dönemlerde disiplin azalır. Tüm liberal hastalıklar sınırdır. Kıpkırmızı turpların asıl rengi beyaz görünür. Bu nesnel bir gelişmedir, toplumsal bir olaydır. Bunun ancak bilgiyle, inançla üstesinden gelinebilir.

Olağanüstü dönemlerde *komünistliğin ölçütü* partinin örgütsel ve taktik kararlarını harfiyen uygulamaktır.

Buraya dek fazla bir sorun yoktur. Parti disiplinine uyan ve uymayan ayrılır.

Bu dönemin asıl korkulacak ve bilinçle uyanık olunacak yönü, partinin taktik ve siyasal tutumlarını, örgütsel kararlarını uygularken kendi istediği yönlere doğru çekiştirmektir. Uygulamak, ama çekiştirerek uygulamak. Günlük çalışmada taktikleri, siyaseti uygularken kendi istediğine doğru çekiştirmek daha kötüdür. Parti disiplinini bozanların ayıklanması arınmadır, genel olarak örgüt yaşamı üstünde olumlu etki yapar. Ama kararları çekiştirerek uygulama *kendi dokumuzu zayıflatır*. Liberal eğilimler buralarda sızar.

Azınlık çoğunluğa uyar, alt organlar üst organlara uyar. Bu dönemde çok daha fazla uyar. Bilinçli, gönüllü bir biçimde.

Bu noktada *tüzüğümüzde* işlenen anlayışı bir kez daha değerlendirmekte yarar vardır:

“Partimiz illegal çalışan bir partidir.

İllegalite koşullarında demokratik yan geride, merkezilik öndedir. Ayrıca *kritik dönemlerde* parti işleyişinde merkezilik daha öne çıkar. Devrim anına doğru gidiş, devrimin hemen sonrası, karşı devrim dönemi, böyle kritik dönemlerdir. Ülke-miz 12 Eylül faşist darbesiyle böyle bir döneme girmiştir. Siyasal polis parti aygıtını çökertme çabaları iyice azgınlaşacaktır. Bu saldırı parti tabanına yönelen baskı-tutuklama ve kıyımın yanısıra, hareketin sürekliliğini sağlayan yönetim kadrolarına yönelik, bilinçli ve daha karmaşık bir çabadır.

"Bu koşullar merkezi yönün öne çıkmasını gerektirir. Gerçek bir demokratik işleyişin, her düzeyde parti örgütlerinin kongre toplaması, geniş tartışma gibi yönlerini gerçekleştirme olanağı sınırlıdır. Bu nedenle, TKP tüzüğü, gerçek demokratik işleyişi, genel kongre, merkez komitesi ve onun organları için öngörmüş, aşağıya doğru kademe kademe sınırlamıştır. Demokratik işleyişi her koşul altında kongrelerini toplamak zorunda olan il komitelerinin altı için durdurmuştur. Bugün partimizde durum budur. Tüm parti üyelerinin eylem ve davranış birliğine daha çok önem vermeleri gerekmektedir.

Esas olan merkeziliktir. Bu işleyiş, alt örgütlerin ve üyelerin çeşitli demokratik haklarını, partinin moral otoritesine tam bir güvenle Merkez Komitesine ve yöre ve il komitelerine devretmeleriyle işler, o anlama gelir. Hakların bu devri *geçicidir, bilinçlidir, gönüllüdür.* Lenincilerle oportünistler arasındaki bir fark da buradadır. Onlar, hem her koşulda, durum gerektirse gerektirmese anti-demokratik ve bürokratik merkezizecidirler, hem de bunu demokratik merkezizeçilik olarak gösterirler. Leninciler korkusuzca bugünkü işleyişin, ortamın dayattığı merkezizeçi bir işleyiş olduğunu, geçici bir rızaya dayalı olduğunu söylüyorlar.

“Bu dönemde, bu biçimde çalışacak olan Türkiye Komünist Partisi, parti yönetiminin otoritesini ve moral etkinliğini artırmaya en büyük önemi verecektir.” (*TKP Tüzüğü*, s.19-20)

Tüzüğümüzün şu okuduğum bölümüyle Lenin'den okuduğum alıntı ne denli birbirine denk düşüyor. Ne denli Lenincidir bu görüşler. Ancak, uygulamaya geldiğimizde böyle başarıyla uygulayabiliyor muyuz? Daha değil. Tabii yapamıyoruz. Çünkü aynı başarıyla uygulamanın Lenin'den okuduğum gibi, başka koşulları da gerekiyor. Bir alt yapısının oluşması

gerekiyor. Bu olmadan en iyi isteklerle kalkalım, o Bolşevik demir disiplini kuramayız. Öyleyse tüzüğü-müz ne anlama geliyor? Bolşevik demir disiplini kurma yolunda Lenin'in söylediği o *ısrarlı çabayı göstermemiz* anlamına geliyor. Koşullar oluşmadı, öyleyse yapmayalım demiyoruz. Koşulların oluşması yönünde ısrarla çaba harcıyoruz. İsrarla harcayacağız elbirliğiyle harcayacağız. Bu arada bazı şeyler de başımızdan geçiyor. Neler geldi, neler geçecek. Daha neler görürüz.

“Elbirliğiyle disiplini yükselteceğiz. İdeolojik, siyasal, örgütsel açıdan hiçbir sallantıyı ve sallantılıyı örgütümüze buluşturmayacağız. Yine Lenin'in bir sözü kulağımıza küpedir. Sıkıntılı dönemlerde parti rotasını tek birşeye göre çizer. *Tüm sallantılardan arınmak*. Tek tek komünistler olarak kendimizi tüm sallantılardan arındırmak, hareket olarak tüm sallantılı görüşlerden ve öğelerden arınmak. Bu dönemin hedefi budur. Leninizmin bize öğrettiği budur.” (R.Yürükoğlu, *İşçinin Sesi*, “Dönemler ve Kadrolar”, s.200)

Lenin'in bir sözü var. Siyaset devlete yöneliktir, sınıfları ilgilendirir, kişilere yöneldi mi çirkinteşir, diyor. Kişilere yönelmiş “siyaseti”, kişilerle uğraşan, kişileri kullanan girişimleri çok gördük ve el birliğiyle

bunlara karşı dikildik. Bundan sonra da bu özelliğimizi körletmeyeceğiz. Kişilerle uğraşma, kişileri kullanma, kişilere yönelme küçük burjuvazinin vazgeçemeyeceği hastalığıdır. Mezara dek götüreceği hastalığıdır. Örgütümüze bunları bulaştırmayacağız. Tek tek insanlar düzeyinde her türlü her örgüte girer. Gidenlerle tamamıyla arındık demiyorum. Geleni var, gideni olur. Böyle dört yol kavşağı gibi bir şeydir bu. Ben şunu söylüyorum. Örgüt olarak, bir kollektif davranış biçimi olarak kişileri kullanan, kişilerle uğraşan eğilimlere bugüne dek karşı durduk, bundan sonra da karşı duracağız. Neler söylüyor elin oğlu değil mi? Böyle konuşanların ise kendileri genellikle en çirkin şeyleri yapıyorlar. *İşçinin Sesi*'nden duyulur mu kişiliklerle ilgili, kişiliklere yönelik, özel yaşantıya ilişkin bir eleştiri? Siyaset güzel birşey, kutsal birşey ama devlete ve sınıflara yönelik olursa. Kişilere yöneldi mi aşağılık birşeyler oluyor.

Burjuvaziye karşı savaşta utkunun zorunlu koşulu olan mutlak merkezîyetçilik ve demir disiplin açısından ve de parti çalışmasının her alanında eksiklerimiz, güçlüklerimiz vardır. Böyle oluşunu başta da söylediğim gibi bilgi ve deneyim eksikliğimiz ve yaşadığımız somut gelişimin özelliği belirliyor. Bunların bazılarını değindim. Bazı başkalarını da burada ekleyebiliriz:

a) Türkiye solunda en ileri devrimci teoriye sahip örgüt olmamıza karşın, üye bileşiminde ideolojik

düzey hâlâ düşüktür. Lenin'in sözünü ettiği düzeyde değildir. Teorik anlayış, "anlayış"dan çok, kalıp olarak adlandırmaya belki daha uygundur.

b) Devraldığımız parti anlayışı, parti çalışması mirası çok incedir. Öyle ki, birim toplantılarını aksatma öyle ender rastlanan bir olay değildir. Toplantılara geç gelen yoldaşlar da az değildir. Oysa bunlar parti terbiyesinin ABC'si bile değildir. Toplantıya zamanında başlamak, toplantısına gecikmemek, çiçek gibi her işini düzgün yapmak. Bunlar parti disiplinin daha ABC'si değildir. Ama devraldığımız miras incedir. Komünistin anlayışına göre hücre toplantısı iki eli kanda olsa yürüyecektir. Hücre toplantıları aksarsa ortada parti yaşamı kalmıyor. Hücre toplantıları aksayan bir parti yoktur, çünkü parti hücre toplantıları aracılığıyla yürür. Ve toplantılara geç gelme bir komünist disiplin sorunudur. Aynı zamanda bir komünist ahlâk sorunudur. Bu konularda daha çok yol almamız gerekiyor.

c) Komünist partilerinde en değerli kadro yaşı olan 30-50 yaş arası bizde yoktur. Devralmadık. Aslına bakarsanız kimsede yok. Herkes çok genç, herkes çok deneyimsiz. Herkes de, gençliğin zorunlu bir yan özelliği olarak, bildiğini tam doğru sanıyor. Böyle bir durum var. Oysa düzgün bir yaş bileşimi düşünemeyeceğimiz denli önemlidir. Lenin'in çok yazısı vardır bu konuda. Hücreler nasıl kurulmalıdır? Mutlaka coşkulu birinin yanına sakinini koyacaksın, gencin yanına yaşlıyı koyacaksın. Ne demişler, gençler

bilse yaşlılar yapabilse. Bu ikisinin birleşmesi gerekiyor. Bu da ancak zamanla olacak.

d) İşçi sınıfıyla kaynaşma düzeyimiz düşüktür. Bunda yığın çalışmasını bereketsizleştiren ortamın olduğu kadar yukarıda değindiğim eksikliklerin de payı vardır. Öte yanda durumun iyiye gittiğini söyleyebilirim. Bu yıl yaz taarruzuna katılım oranının geçen yıla göre üç kat artması mütevazî ölçüde bunu kanıtlar.

e) (Geçen yılki konuşmada söylenen:) *Yetişkin kadro darlığı*: Örgütün teorisini geliştiren kim? Bizler. *İşçinin Sesi*'ni çıkararak, postalayan, satan kim? Bizler. Gün 24 saat kağıt katlayan, Yaz Taarruzu hesaplarını tutan, damı aktaran, pencereyi onaran? Bizler. Örgütleri yöneten, koroda, folklorda yer alan? Bunları yaparken yaşamını sürdürmek için fabrikada çalışan. Yaz taarruzu için ikinci işe giren. İşçinin hasta çocuğunu doktora götüren, ev sahibiyle kavgasını çözümlleyen, Türkiye'deki yoldaşlarımızın tüm isteklerini insanüstü çabayla yerine getiren. Eğitim yapan, seminer veren, öğrenen-öğreten kim? Örgüt kuran, örgüt yaşatan kim? Bizler.

Yapılması zorunlu işler, işbölümünün kapsayabileceği sınırları aşıyor, darmadağın ediyor.

Ama geçmişimize bakın. Biz her an taş üstüne taş koymuş bir hareketiz. "Keskin" devrimcilerin ama, iş yapmaktan kaçanların aramızda kendilerini gerçekten Mamak'ta hissettikleri, iş yapan ve de iş yaptıran bir hareketiz. Fazla iş yapmadan şuna buna, arkadaşlığı-

mıza, dostluğumuza güvenerek kenarda durmak isteyen oluyor. Bazen öylesi çıkıyor, bazen böylesi çıkıyor. Ama örgüt sonunda şamarı vuruyor. Bu örgüt iş yapmayana yer tanımaz. Bu örgütte iş yapan var. Bu örgüt iş yapıyor. Taşı taşın üstüne koyuyor. Bu, örgütün tüm üyelerini kapsayan önemli bir özelliğidir.

Yukarıda sözünü ettiğim çelişki nedeniyle tabii ki bazı işler gönlün istediğince yürümüyor. İstedığımız hızla ilerlemiyor. Ancak şunu biliyoruz ki hep de *bitiyor*. Bu örgüt söz verdiği herşeyi yerine getiriyor. Sonra, bu süreç içinde her yanda kadrolar gelişiyor, örgütün eli ferahlıyor. Tüm bunları görmek gerekir. İşler ne yana gidiyor? Her konuda sonuç belirleyici eğilimleri yakalamak gerekir. Parti yaşamında da öyle.

Tüm işlere istediğimiz gibi yetişemiyoruz ama şunu kesinlikle söyleyeyim, yeni aramıza katılmış yoldaşlarla konuşurken onlarda da aynı misyonu görüyorum, bu hareket yaptığını en iyisiyle yapar. Yapamayabilir, gecikebilir ama yaptığını en iyi yapar. Bizi burnu büyük olmakla suçluyorlar. Hiç öyle değil. Burjuvaziyi yıkacağız demişiz. Burjuvazinin arkasında da emperyalizm duruyor. Onları yıkaçağz demişiz. Yaptığıyla en iyisini yapamayan bir hareket hiçbir şeyi yapamaz. Yaptığımızın en iyisini yapacağız, yapmadı mı kabul değildir. Tüm yoldaşlarımız böyle bir bilinçle yetişiyor. Her bölgede. Buna burnu büyüklük diyorlar, desinler. Bu burnu büyüklük değildir. Burjuvaziyi yenmek istiyorsan en iyisini yapmak

zorundasın. Biz de ölçümüzü böyle koymuşuz.

f) Yukarda sözünü ettiğim çelişkiyi bugünkü olanaklarımızla tam çözmek belki olmaz ama hafifletmenin yolu vardır. O da, yönetim kadrolarının her düzeyde yönetim ve çalışma biçimlerini daha modernleştirmeleri. Böylece yine geldik geçen yıl söylediğimiz *amatörce, artizanca çalışmanın yaygınlığına*. Sürüyor.

Size Lenin'den bir alıntı okuyacağım. Lenin aşağıdaki alıntıyı devlette çalışan yoldaşları için yazmış. Parti için de geçerlidir:

“Komünistlerimizin gerçek yöneticilik görevlerine ilişkin anlayışları hâlâ yetersizdir: Kendilerini tüketip hiçbirşeyle başedemeyerek, yirmi iş üstlenip hiçbirini bitiremeyerek, ‘herşeyi kendileri’ yapmaya çalışmamalıdır. Onlarca, yüzlerce yardımcının çalışmasını denetlemeli, çalışmalarının aşağıdan, yani gerçek yığınlar tarafından denetlenmesini sağlamalıdır.” (Lenin, c.32, s.363, *The Tax in Kind*)

Sorun asıl olarak budur. Her düzeydeki yönetici yoldaşlarımız kendilerini tüketip hiçbir şeyle başedemeyerek, yirmi iş üstlenip hiçbirini bitiremeyerek, herşeyi kendileri yapmaya çalışmamalıdır. Yöneticilik bir *sanattır*. Okulunda öğretilmiyor. Harında pişerek öğreniliyor. Gözünü boyadığı insanları neye

hizmet ettiğini ancak kendilerinin bileceği amaçlar uğruna ateşlere atan “şefler” olmak, kısa süreli yıkıcılığı (!) bile örgütleyemeyen (!) örgütçüler olmak kolaydır. Komünist yöneticilik öyle değil. Bu açıdan da zaman bugün belki biraz bize karşı ama kesinlikle bizden yana çalışıyor. Hedeflerimizi doğru koymuşuz. Ne olması gerektiğini iyi biliyoruz. Nereye gitmek istediğimizi biliyoruz. O kararlılığa da sahibiz.

Yöneticilik gerçekten bir sanattır. Yapararak, deneylerden, değişik durumlardan geçerek, pişerek öğreniliyor ama *bilim* olan yönü de var. Hem de bilim olan yönü giderek genişliyor. Yönetim biçimini ve yöntemlerini ilgilendiren yönetim bilimi en başta büyük tekellerin gereksinimleri nedeniyle gelişiyor. Çok ilginç, güzel araştırmalar yapılıyor. Örneğin, “lider nasıl olunur” üzerine bir sürü ıvır zıvır şeyler var ama çok öğreneceğimiz şeyler de var. Düşünürseniz, tekellerin üretim yapabilmesi için, gerçekten büyük liderlere sahip olması gerekiyor. Kolay iş değil. Küçük bir azınlık olarak dünyaya egemen olmak hiç kolay iş değil. Ve bunu yapıyorlar. Yüzyıllar içinde gelmiş deneylerinin ortak noktalarını yavaş yavaş bilim haline getiriyorlar ve yönetim bilimi diye ortaya çıkartıyorlar. Bunlardan da öğrenmemiz gerekir. Şimdi bu tekellere baktığın zaman yöneticinin masasında bir tane kağıt bulamıyorsun. Dev gibi bir masa bomboş duruyor. Hiç çalışmıyor mu bu adam? Öyle değil. Bunun bir mantığı var. O, çalışmayı örgütüyor. Ben kendimden biliyorum, masamda ne

zaman kağıtlar yığılıyor, dosyalar birikiyor, biliyorum ki işlerin gerisinde kalıyorum. Ne zaman gelen birşey bırakıyor, giden birşey bırakıyor, o gösteriyor ki işler beni altına almış. Ne zaman masamın üstünde kağıtlar, dosyalar temizlenmeye başlıyor, işlerin önünde yürüyorum demektir. Çok açık. Herkes için de böyle. Ne zaman bir yoldaş, binlerce kağıtla geliyor, ne zaman önce kağıtları görüyorum sonra kim olduğunu farkediyorum, "yoldaş dağıtmış" diyorum.

Sonra bu dönemde iyice önem kazanan bir başka sorun daha var. Deneyim eksikliği nedeniyle yeterli yapamadığımız, *genelle özel arasındaki ilişkiyi parti yaşamı içinde doğru oturtmak*. Sıkıntılı, kuruntu yayan bir bereketsiz dönem geçiriyoruz. Ağaçlardan ormanı gözden yitirmemek gerekiyor. Sık sık karşılaşıyoruz. Hepimiz de karşılaşmışızdır. Bir yoldaşın bir eksikliği, bir örgütün bir eksik yanı, hatta gazetede çıkan bir yazının bir paragrafında çıkan birkaç cümle bazan yoldaşların kafasına takılıyor. Al bakalım sorun! Halbuki şunu geneliyle bir değerlendiresek. Genel olarak bu yoldaşın eksisi artısı nedir? Şu yoldaş işin şu tarafını yapamıyor, bildiriye basıyor, yanlış basıyor. Peki ama bu örgüt genel olarak nasıl bir yer tutuyor, genel olarak yaptığı olumlu mudur, olumsuz mudur? Ya da gazetede bu yazı genel olarak ne anlatıyor? Hatta bazen bir yöneticinin konuşma biçimi bile sorun olabiliyor. Olmalı mı? Olmamalı. Onun ne yaptığına bakmalıyız. Kimisi soğuk konuşur, kimisi candan konuşur, kimisi güzel konuşur, kimisi kötü konuşma-

cıdır. Ama oluyor böyle şeyler. Genelle özel arasındaki ilişkiyi doğru değerlendirmeli ve özelleri genelin içinde tuttukları yer kadar ele almalı, o kadar ağırlık tanımalıyız. Öteki çeşidi kaçışın da gerekçesi olabilir. Çünkü, şurası yanlış, tamam yanlış, orası eksik, tamam eksik. Ne yapacağız şimdi? Elbirliğiyle geliştireceğiz. Başka ne yapalım? Gidelim mi? Nereye gidelim? Bu dönemde önemli bir sorun.

Sayıdığımız güçlüklerimiz vardır. Ama bunun yanında güçlü kozlarımız da vardır. Nedir? Lenin'in söylediği üç kozumuz da vardır.

1. Devrime adanmışlığı, özverisi ve yiğitliğiyle kendini kanıtlamış ve kanıtlamakta olan bir kadromuz vardır. Dönemler gelir yarın herşey yazılabilir, o zaman herkes kimin ne yiğitlikler gösterdiğini daha iyi görür.

2. Yaşamın her beklenmedik dönemeci, siyasal taktiklerimizin doğruluğunu kanıtlamaktadır. Nerede yanlış söylemişiz? Hangi olay söylediklerimizin tersini göstermiş? Ya da nerede, hangi dönemeç, *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini doğrulamamış?

3. Hareketimiz Marksizmin sağlam zeminine oturmuştur. Öte yanda, Türkiye'nin dünyada başka çok az ülkenin yaşadığı son on yılını yaşıyoruz yavaş yavaş. Değişik dönemler geliyor gidiyor. Herbirisinin bilinçlerde bıraktığı dersler birikiyor. Ve yaşanan son on yıl Marksizmin dışında başka bir anahtar olmadığını herkese iyice gösteriyor. Sonra, Avrupa'da geniş bir Türkiyeli işçi kesimi var. 12 Eylül'le birlikte

Avrupa'ya emigrasyona çıkan çok sayıda yoldaş var. Tüm bunlar da Avrupa işçi hareketinin yeni gelişmelerini içermeye bizi şanslı kılıyor ve kıldığını zaten ürünlerimiz gösteriyor.

Demek ki Lenin'ir demir gibi bir disiplin ve mutlak merkezilik kurmak için gereklidir dediği koşullar bizde var ve zamanla daha artarak vardır. Şunu da biliyoruz ki, bu iş zamanla oluyor. Zaman işi, hem de doğru kullanılmış bir zaman işidir. Biz de zamanımızı doğru kullanıyoruz, nereye gitmek istediğimizi söylüyoruz. Kim ne derse desin biz oraya doğru gidiyoruz. Doğru devrimci teorimiz bu gidiş yardımcı oluyor. Zaman bizden yanadır. Bolşeviklerin kurduğunu biz de kuracağız.

3.5. İki önemli görev

Buraya dek söylediklerim bizleri çok sayıda görevin beklediğini gösteriyor. Ancak bu görevlerden iki tanesine özel bir vurgu gerekir.

3.5.1. Yığın çalışması

Şanssız bir dönem olmasına rağmen, *yığınlarla bağlanma* yeteneğini artırmamız gerekiyor. Bunun çeşitli yollarını aramak, oradan gitmek, olmuyorsa buradan gitmek, yine olmuyorsa başka şey denemek

gerekiyor.

Ustalığımız oranında yığın çalışmasını daha başarılı götürüyoruz. Ve geneliyle bu alanda da iyiye doğru gidiyoruz. Yalnız, bugün için gerekli bir noktaya değinmek istiyorum. Biliyorsunuz bugün tüm hareketlerden, örgütlerden çok sayıda devrimci ya "yanlışları eleştirerek" ya "doğrular bularak" ayrılıyor. Geniş bir örgütsüz devrimci yığını doğdu. Öte yanda, aşağı yukarı her örgütün tabanında da hoşnutsuz bir kesim var. Yığın çalışması diye gözlerinizi bu iki kümeye dikmeyin. Bir kez, bunlar geneliyle hastalıklı, dönemin zaafalarını en çok üstlerinde taşıyanlar olmasalardı bugünkü konumlarında olmazlardı. İkincisi, böyle oradan oraya dolaşan öğelerden bizim istediğimiz örgütlenme çıkmaz. Üçüncüsü, dikkatleri bunlara yoğunlaştırmak gerçek yığını unutturur.

Özellikle Almanya'da çok örneğini görüyoruz. Herkes birbirinin derneğine gidip çay içerek "tabanını kazanmaya" uğraşiyor. Bu tutum, partimizin üyelerine kesinlikle yasaktır! İdeolojimize inanarak gelen zaten gelir. Ve asıl olarak bu kümeler, pervanelerin ışığa gelmesi gibi, örgütün gücünü görünce gelir. Bakacağımız yer fabrikalardır, işyerleridir, işçi evleridir, olağan-sağlıklı insanlardır. Bizim yığın çalışmamız fabrika içinde, fabrika kapısında, vardiya önlerindedir. Yapın cetvellerinizi, saptayın çevrenizdeki fabrikaları, buralara nasıl dalacağız onu düşünün. Kim bu hafta hangi işçi evlerine gitti, kim

kaç yeni işçi tanıdı. Yığın çalışması budur.

Bu dönemde tutmamız gereken ikinci yol da kadrolarımızın teorik anlayışını derinleştirmektir.

3.5.2. Komünist partisi ve bilimsel teori

Komünist partisi mutlaka en bilimsel teoriyi götüren, onu sürekli üreten bir parti olmalıdır.

TKP Leninci kanadında olduğu kadar başka hiçbir parti ve harekette ideolojik anlayış kadroları ve yöneticileri belirlemiyor. Ancak yine de KP ve bilimsel teori ilişkisinde çeşitli yanlış anlamalarımız olabilir. Kısaca değinmekte yarar vardır.

Örneğin bu ilişki şöyle anlaşılabilir: Merkez Komitesi'nin yanına bir "bilim kurulu", uzmanlar kadrosu devşirmek. Uzmanlar kadrosu her konuda bilimsel olarak yapılması gereken şeyleri belirleyecek. Ve işte bu, "bizim partimiz bilimle yönetiliyor" olacak. Bu çok vahşi, büyük belâlara gebe bir anlayıştır. Parti üyesinin dışında, parti organlarının dışında bir ayrıcalıklı uzmanlar kadrosu ve bunların reçetelerini uygulayan bir parti. Böyle elitist bir anlayış katiyen olmaz.

Partide bilim, tüm bilim alanlarının sürekli devşirilmesiyle sürekli ilerletilmelidir. Parti yönetimi bu işte sürekli rol almalıdır. Bilimin gösterdiği, *maddeler* biçiminde değil, *genel anlayış* olarak, sorunlara *yanaşım* olarak parti yönetimi tarafından

aşağıya doğru indirilmelidir. Bilimin partide egemen olması, bir takım uzmanların, entellektüellerin reçeteler sunması değildir. Partinin kollektif olarak ve yönetiminin de bunda ağırlık taşımasıyla teoriyi üretmesi ve üretilen teoriyi *bir anlayış olarak* tabana yaymasıdır. Bilimin, ideolojik anlayışın partiye egemen olması, arama, araştırma, düşünme ve *anlayışın kadrolara süzülerek inmesi* olarak anlaşılmalıdır.

* * *

Hapisteki yoldaşlarımıza seslenerek konuşmamı bitirmek istiyorum. Aslına bakarsanız, saldırı durmuş değildir. Yakalananın, düşenin ardı kesilmiyor. Fakat düşenin yeri doluyor. Parti şeması boşalmıyor. *Hiçbir özveri boşa gitmiyor.*

Şunu rahatlıkla söyleyebilirim yoldaşlarımız çok güzel bir sınav veriyor. Hapisten yeni çıkmış bir yoldaştan gelen mektubu okuyacağım size:

"İsteseler cezaevinden beni askere alabilirlerdi, fakat almadılar. Aradan bir müddet geçtikten sonra beni tekrar şubeye aldılar. Bir gün sabahladıktan sonra beni tekrar serbest bıraktılar. Şubede kaldığım gün içersinde siyasi olarak dört kişi vardı. Biriyle az bir konuşma olanağım oldu. Yanılmıyorsam adı... *İşçinin Sesi*'nden olduğunu söyledi!

"Benim askerlik durumuma gelince ailem sürekli zorluyor. Ben ise atlatıyorum. Özünde gitmek taraftarı değilim. Askere gittiğimi düşünelim. Ezilmesi bir yana benim yıllarca kaybım sözkonusu oluyor.

Yargıtay büyük ihtimalle cezayı onaylayacak. Bu demektir ki benim elli ayım partimden kopuk olmamı getirir. Bunun ne demek olduğunu partisinden ayrı kalanlar bilir. Yine de bütün bunlara rağmen karar partimindir.

“Cezaevi: İçerde yoldaşlarımızın morali son derece iyidir. Cezaevi koşullarında ve faşist idare karşısında her zaman olduğu gibi Bolşevik tavırlarını sürdürdüler. Biz Lenincileri soyutlamaya çalışan Halkın Kurtuluşu ve Halkın Yolu gibi örgütlere karşı, oportünizmin her türüne karşı ideolojik olarak mücadelesini verdi ve *İşçinin Sesi* ideolojisini cezaevi geneline yayıyor. Kendi kadroları içersinde, Leninci ideoloji, Leninci disiplin çerçevesi içersinde haberleşmesini, örgüt çalışmasını yapıyor. Cezaevi genelinde olan eylemlere Leninci ilkemizden taviz vermeden *İşçinin Sesi* imzasını atıyor. Dışardan gelen yayınları herkes gerektiği şekilde okudu, dağıtımını yapıyor.

“Polisin tutumu kişilere ve kişinin bağlı bulunduğu örgütün yapısına göre değişiyor. Bazı insanı yakaladıkları gibi sorguya alıyorlar. Bazıları onlarca günün üzerinde beklediği oluyor. *İşçinin Sesi*’nden yakalananları anında sorguya alıyorlar. Yoldaşlar, rapor yazmak konusunda çok deneyimsizim. Bu konuda şimdiden eleştirilerinize açığım. Yazımın bozuk olması tahsil derecemın ilkokul mezunu olmasıdır.”

Gerçekten güzel bir sınav veriyorlar. Burada

birşey söyleyeyim. Son gelen haberlere göre üst yönetici yoldaşımızın çıldırdığı üstüne bir söylenti varmış. Avukatlardan gelmiyor, nereden çıktığı da belli değil, fakat yayılıyor. O yoldaşa akıl almaz işkence yapılıyor. Çeşitli bölgelerden gelen hapisane haberleri gösteriyor ki tüm bölgeleri dolaştırıyorlar. Her gittiği yerde büyük işkence görüyor. Ama ben böyle birşeye kesinlikle inanmıyorum. Benim bildiğim o yoldaş o köpeklerin hepsini çıldırtır da gelir. Tüm yoldaşlarımız için de aynı şeyi söyleyebilirim.

İlk söylediğimiz pırıl pırıl ortada duruyor. Buna dil uzatmaya çalışanlar kendi günahlarıyla başbaşa dırlar.

Hapisteki yoldaşlar, sizler partimizin onurusunuz!

Yoldaşlar, söyleyeceklerim bu kadar. Bu yıl örgüt yapımızı, kurumlarımızı geliştirmede bir atılım yılı olmalıdır. Elbirliğiyle yeni görevlere hazırlanalım.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın Komünizm!